

CC
CINKARNA
GELJE

vodotopna barva za zid
Pustite, da vam VO-BA obarva stanovanje!
Z vašo spretnostjo bo to dvakrat preprosto!

Izšel je priročnik:
BORIS
STROHSACK:
**DISCIPLINSKI
POSTOPEK**
CENA 5 NOVIH DINARJEV
NAROČILA SPREJEMA
UPRAVA
DELAVSKE ENOTNOSTI

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

SOBOTA, 19. AVGUSTA 1967

Št. 32, leto XXVI

NEUREJENE RAZMERE
V DELOVNEM
KOLLEKTIVU ISKRE
V NOVI GORICI

Sindikati se mora uveljaviti

V zadnjem času sem pisal samo kritične članke o razmerah v delovnih kolektivih, pa sem si zaželel, da bi napisal tudi kaj dobrega. Zato sem se ondan v novogoriški Iskri zanimal predvsem za uspehe. Toda inž. Vincenc Kokelj, predsednik sindikalne podružnice, mi je govoril le o težavah.

»Če boste prišli čez kakšen mesec ali dva, vam bom že lahko pripovedoval o prvih uspehih. Zdaj se šele dogovarjamo, kako bi rešili kopico preceh vprašanj.«

Tovariš Kokelj je mlad inženir. Predsednik sindikata je postal letošnjo pomlad.

»Zakaj sem sprejel to funkcijo? Ker sem trdno prepričan, da se mora sindikat uveljaviti. Le tako bo moč urediti probleme, ki nas pestijo.«

Zanima me, kateri so ti problemi.

»Do nedavnega so naše organizacije delovale vsaka zase, ni bilo pravega sodelovanja in tudi kolektiv ni bil enoten. Uveljavilo se je grupštvo. Prišlo je do tega, da skupina ljudi zaradi ozkih materialnih interesov uveljavlja svoj prav.«

»Vas je reforma prizadela?«

»Nimamo težav s prodajo izdelkov. Prodamo vse, kar naredimo. Težava je samo v tem, da malo naredimo. Proizvodnega načrta ne izpolnjujemo. Minuli mesec smo izpolnili komaj 40% plana. Prejšnje čase smo se izgovarjali, da planov ne izpolnjujemo zaradi pomanjkanja reprodukcijskega materiala. Zdaj

(Nadaljevanje na 2. strani)

GOVORILNA URA PRI SINDIKATIH NA AVSTRIJSKEM KOROSKEM

Z ROKO V ROKI PO PARAGRAFIH

Ivo Martinović iz Vinkovcev je vstopil s svojim rojakom Radkovićem v pisarno Franca Mikuša, prevajalca na sedežu koroških sindikatov.

»Pri firmi Mende so nau in še osem drugih rojakov danes odpustili,« se je predstavil Martinović v imenu desetih odpuščenih delavcev.

Vprašujoče smo pogledali Mikuša, medtem ko je vrtel telefon. Martinović in Radković sta najbrž pričakovala naslov novega delodajalca. Zame pa so bili odpusti novica, ki se ni prav nič ujemala z dotedanjimi pogovori o skrbi za zaposlene delavce v Avstriji.

Franc Mikuš je odložil slušalko. »Danes je petek,« je ugotavljal pri sebi. »Ob petkih odpuščajo delavce — po zakonu. Pri Mende primanjkuje dela, zato so vas odpustili.« je razložil Martinoviću in Radkoviću. »Vrnite se k delodajalcu na obračun.« Potem jima je povedal, kakšni denarni deleži sodijo vsem desetim pri obračunu. Za nova delovna mesta pri najboljši volji ni vedel.

Za veliko večino naših delavcev, zaposlenih pri avstrijskih delodajalcih, petki niso tako črni, kot je bil minuli za Martinovića in Radkovića in njune tovariše. Morebitne krivice, ki se jim zgodijo, se dajo popraviti. Kadar jih delavci ne morejo sami rešiti, se zatečejo na sindikate. Na Bahnhofstrasse 44 v Celovcu so jim vrata odprta.

Malokateri naš delavec je prosil svet za pomoč pri sindikatih mimo Franca Mikuša. Vse svoje življenje je Mikuš povezal z delovnimi pravicami. Svoje čase je bil dolgoletni sindikalni zaupnik, vmes pa je tudi sam okusil brezposelnost. Bogatih

izkušenj in tople domače slovenske besede ne bi mogel nikjer bolj hvaležno zastavljati kot v svoji zadnji službi.

Takšnih prijateljev pa imajo naši delavci na koroških sindikatih še več. Med mnogimi, ki so mi tega dne stisnili roko, je bil tudi Ernest Stecher, predsednik sindikata gradbenih delavcev in deželni poslanec, ter Hans Seger, eden od sekretarjev tega strokovnega sindikata.

NAJUGODNEJE ZA GRADBENE DELAVCE

Franc Mikuš in drugi avstrijski sindikalni delavci so mi skušali razložiti, kakšnih pravic so deležni zaposleni delavci po

zakonu in po zahtevah sindikata. Na skupni imenovalec pa vendar ni mogoče spraviti vseh pravic delavcev v različnih panogah gospodarstva. Delavci so namreč organizirani v 16 avstrijskih strokovnih sindikatih in skoraj vsak sindikat je uspel priboriti svojim članom drugačne pravice. Na skupni imenovalec jih vežejo kolektivne pogodbe, osnovni element teh pogodb — višina plače, pravica do otroškega dodatka, zdravstveno zavarovanje za vse družinske člane, pravica do dopusta.

Na Koroškem je najmočnejše zastopan sindikat gradbenih in lesnih delavcev, zato sva se s Francem Mikušem ustavila pri pravicah gradbenih delavcev.

»Po kolektivni pogodbi mora delodajalec plačati delavcu 2600 šilingov mesečno. Lahko pa sklene dogovor s skupino ali posameznikom za višjo plačo. Delovni teden šteje 45 delovnih ur. Nadure dobi delavec posebej plačane. Gostujoči delavci plačajo od plače, kot jo določa kolektivna pogodba, 9,5% davka finančnemu uradu, če pa dobivajo višje plače, pa za vsak nadaljnji šiling 20%. Po šestih mesecih dela se spet izenačijo z domačimi delavci, ko si pridobijo pravico do davčne karte. Na osnovi dokumentov se potegujejo za eno od treh davčnih skupin: delavec z družino, poročen delavec brez otrok, samski delavec. Glede na priznani status jim povrne finančni urad vso razliko za nazaj, od prvega dne zaposlitve.

Po 46 tednih dela imajo gradbeni delavci pravico do dopusta,« našteva Mikuš paragrade, kot da bi jih stresal iz rokava.

»Veliko delavcev se zaposli v Avstriji le preko sezone, se pravi, da ne izpolnijo osnovnih pogojev za dopust,« opomnim Mikuša.

(Nadaljevanje na 3. strani)

DVA BREGOVA

Uvozniki želijo, da bi blago čim hitreje in s čim manjšo birokracijo prišlo prek carine tja, kamor je namenjeno.

Mogoče isto želi tudi 34 carinarnic po državi, inšpektorati in izpostave in so le carinski predpisi, organizacija carinske službe ter personalni problemi krivi, da gospodarstvu ni mogoče ustreči, četudi bi želeli?

Kljub temu pogojniku ostane: gospodarstvu in carina sta še vedno dva bregova, od katerih se je eden moderniziral, drugi pa ne.

Nekaj konkretnih primerov: podjetje naroči v inozemstvu za 1000 dolarjev blaga. Iz kakršnihkoli razlogov mu dobavitelj

(Nadaljevanje na 9. strani)

VELETRGOVINA

mercator

IMPORT — EXPORT

NUDI VEDNO SVEŽE

SADJE IN
ZELENJAVO

76 NAGRAD

Se 12 dni do nagradnega žrebanja

KB LJUBLJANA

KREDITNA BANKA IN HRANILNICA LJUBLJANA

GOR IN DOL PO CARINSKIH PARAGRAFIH

TABU NAD TABUJI

S carino bodite v čim lepših odnosih. Saj veste, kdor išče dlako v jajcu, jo najde, kaj je ne bi našel v uvozni ali izvozni dokumentaciji, predpisani za carinsko službo.

Z močno voljo boste vsaj na videz ohranili mirne živce tudi takrat, ko vam bo carinik dejal: »Za danes smo končali,« vi pa boste imeli na kamionu lahko pokvarljivo blago, ki se bo vse popoldne in tja do naslednjega jutra pražilo na poletni vročini, ko se prične nov delovni dan carinikov. Nikar za glavo v zid. Zid bo ostal, vaša glava pa se bo raztreščila. Carina je tabu nad tabuji...

KAKOR NA LOTERIJI

Cariniki so različni: dobri in slabi. Tudi Uprava carin v Beogradu jih najbrž loči v dve kategoriji, ni pa čisto gotovo, da po enakih kriterijih kakor vi ali jaz, kadar nam uspe ali ne uspe prenesti čez mejo več nezacaranih robe, kot je dovoljeno. Pri večjih uvoznih pošiljkah pa se dobri in slabi cariniki ravnavajo po carinskih

predpisih in odredbah. Le-te prihajajo strogo zaupno samo v njihove roke. Denimo, seznam blaga, za katero so predvidene in mogoče že tudi določene carinske olajšave.

Uvozna podjetja bi najbrž bila carinski službi nad vse hvaležna, če bi vnaprej zvedela, kdaj bo odobren brezcarinski uvoz osebnih avtomobilov. Toda, kakor ste verjetno že zvedeli, se

je ta carinska olajšava nedavno končala ravno takrat, ko je prišla širšemu krogu državljanov na uho.

Carinske olajšave so torej loterija. Zanje zveš šele, ko prispe blago in ga cariniki pregledajo.

Ali ne kaže že ta odnos med uvozniki in carino, da vsak »tabu« po svoje pojmuje vlogo carinske službe?!

REZERVIRANI STOLPEC

Darinka Humerca

predsednica sindikalne podružnice
Tekstilne tovarne »Sukno«, Zapuže:

• Kako ste gospodarili v letošnjem prvem polletju?

Takšni časi so, da ni več važno, kako izpolnjujemo plan ali koliko več smo naredili kot v prejšnjem letu, ampak je važno samo to, kako nam kupci plačujejo! Glede tega pa smo lahko zadovoljni, ker je bila plačana realizacija za 3% večja kot lani v prvem polletju. Tak rezultat je po našem prepričanju predvsem posledica tega, da smo kot majhno podjetje že od nekdaj specializirani za bolj ali manj ekskluzivne izdelke, ki vendarle še najdejo pot do kupca.

Samo po sebi je razumljivo, da se bomo takšne poslovne politike držali tudi v prihodnje, čeprav bomo najbrž morali pokazati še več prožnosti, da bi se vselej res dobro prilagodili potrebam in razmeram na trgu. To seveda ne bo šlo brez težav, ki jih sicer občutimo skoraj v enaki meri kot vsa naša tekstilna industrija.

Prihaja jesenska sezona. Računamo, da bomo razprodali našo jesensko kolekcijo, ki jo zdaj proizvajamo na zalogo. Upamo tudi, da letošnji poslovni uspeh ne bo slabši od lanskega. Vendar je še prezgodaj, da bi o tem — razen upanja — še kaj drugega povedala.

Nuša Repič

blagajničarka P-marketa v Cigaletovi
ulici

• Kakšna je vaša polletna bilanca?

— Moja osebnost? Ob sedemdesetih tisočakah na mesec, moji želji, da bi bila lepo oblečena, in sinovem velikem apetitu — porazna.

Če pa mislite na polletno bilanco našega podjetja, vam ne vem ničesar povedati. Za takšne stvari tukaj v bifeju ne zvemo.

— Kako vam pa razložijo, če se vam osebni dohodki kak mesec zmanjšajo?

— Brez skrbi, za točko dobim vedno 1000 dinarjev. Sedemdeset točk — sedemdeset tisočakov, če je promet velik ali majhen, če podjetje posluje z dobičkom ali z izgubo. Tistih treh ali štirih jurjev več vsake kvatre ne jemljem resno.

— Stimulacija za dobro delo in gospodarjenje pa taka! Ja, kaj se pa potem pogovarjate na sestankih?

— Nič, ker ne pomnim, kdaj smo se zadnjič sestali.

Ivanka Zajc

vodja ekonomata v hotelu Lev,
Ljubljana

• Na pragu glavne sezone je kazalo, da bo letošnja skupna turistična bilanca manj ugodna, kot smo jo napovedovali. Kako kaže po teh napovedih polletni obračun v vašem podjetju?

Vsa leta smo planirali za prvo polletje izgubo, ki pa smo jo pokrili že s prvim sezonskim mesecem. Letos pa se je obrnilo. Zaradi nekaterih dogodkov v svetu, ki so zmedli zlasti tujce, ti pa zasedajo pri nas tudi do 90% prodanih zmogljivosti, smo imeli v juliju veliko nižji dohodek, kot smo ga po izkušnjah in že sklenjenih rezervacijah predvidevali. Če ne bi v predsezonskih mesecih dobro gospodarili in sklenili več stalnih skupinskih aranžmajev, nas torej letošnji julij ne bi rešil. Tako pa smo lahko zaradi dobrih polletnih uspehov gospodarjenja poravnali vse odplačilne obveznosti za najete kredite. Za kredite namreč letno odplačujemo približno 170 milijonov starih dinarjev. Zraven tega pa smo lahko po zaslugi dobrega polletnega gospodarjenja zvišali že v juliju plansko vrednost točke za obračun osebnih dohodkov za 30%.

nama

LJUBLJANA

Velika poletna razprodaja

20 do 50 % znižanje

• V vseh treh prodajalnah veleblagovnice Na-ma lahko vsak kupec najde kaj zase in za svoj dom

• Veleblagovnica Na-ma nudi kupcem potrošniški kredit!

SINDIKAT IN SAMOUPRAVLJANJE V TOVARNI KAROSERIJE AVTOMONTAŽA V LJUBLJANI

NA PRVI STOPNICI

Hotel sem spoznati, kako deluje sindikalna organizacija v eni od naših večjih tovarn, pa sem šel v ljubljansko Avtomontažo. Nisem jih spraševal: »Ali potrebujete sindikat?« pač pa: »Kako delujete kot člani sindikata, ali ste zadovoljni s svojim delom?«

Tovariš Lojze Sodja, ki je šele dobra dva meseca predsednik izvršnega odbora sindikalne podružnice, je dejal:

»Ne bi mogel reči, da smo zadovoljni z dejavnostjo sindikata.«

»Zakaj?«

»Zdaj šele iščemo načine in pota, kako bi najbolje začeli delati.«

Tovariš Sodja je pripovedoval, kako »so pred nedavnim ustanovili blagajno vzajemne pomoči, uredili družbeno prehrano, se dogovorili za pomoč arabskim deželam, zbirali darjale krvi.«

»To je delal izvršni odbor. Kaj pa člani?«

»Člani,« je dejal Božo Pezdirc, predsednik blagajne vzajemne pomoči, »se sprašujejo, zakaj sploh imajo sindikat. Samo zato, da plačujejo članarino? Prva povojna leta smo imeli kopico sestankov, vedno smo kaj delali, v zadnjem obdobju pa imamo komaj enega na leto. Zdaj smo se ponovno znašli na začetku poti. Predsednik je dobro začel, zdaj gre za to, da na tej poti vztraja, drugače ga bodo povozili.«

Lojze Sodja se je smehljaj. Ve, da bo vztrajal. Že dvajset let dela v sindikatih.

Mene pa je zanimalo: »Kaj se je zgodilo, da je v sindikatu zavladovalo tolikšno mrtvilo?«

VSAK ZAKAJ IMA SVOJ ZATO

Tovariš Miran Horvat, nekdanji predsednik izvršnega odbora, je pojasnil:

»Izvršni odbor ni imel prave veljave. Primer? Ko se je začela reforma, smo govorili, da je treba zmanjšati število administrativnega kadra. Odpustili so nekoga tovariša, ki se je pritožil na izvršni odbor, mi pa smo ugotovili, da odpust ni bil utemeljen, a vseeno so ga odpustili. Izvršni odbor lahko samo predlaga, drugače pa ima dovolj strukture vseh teh različnih komisij pri delavskem svetu povsem zvezane roke. Ne more vplivati na odločitve, ko pa njegovih predlogov ne upoštevajo.«

»Spet govorimo le o izvršnem odboru. Kaj pa člani? Izvršni odbor ni imel prave veljave, Primer? Ko se je začela reforma, smo govorili, da je treba zmanjšati število administrativnega kadra. Odpustili so nekoga tovariša, ki se je pritožil na izvršni odbor, mi pa smo ugotovili, da odpust ni bil utemeljen, a vseeno so ga odpustili. Izvršni odbor lahko samo predlaga, drugače pa ima dovolj strukture vseh teh različnih komisij pri delavskem svetu povsem zvezane roke. Ne more vplivati na odločitve, ko pa njegovih predlogov ne upoštevajo.«

Sindikat se mora uveljaviti

(Nadaljevanje s 1. strani)
pa tega ne moremo trditi. Ugotavljamo, da so vzroki nizke proizvodnje v slabih notranjih organizacijah.

Inženir Kokelj govori o neurejenih normah, ki povzročajo nezadovoljstvo. Na nekaterih delovnih mestih z lahkoto močno presegajo norme, na drugih morajo krepko delati — in delavci se potegujejo le za tako delo, pri katerem je moč več zaslužiti, interesi podjetja pa so jim deveta skrb.

Pripoveduje o neodgovornem delu strokovnjakov. Kupili so, denimo, nove stroje, potem pa so jih dve leti popravljali in predelovali, pa za to ni bil nihče kriv, nihče ni bil osebno materialno prizadet.

»Naš največji problem so nizki osebni dohodki. Poslujemo še kar v redu, čisti dohodek je bil pri letošnjem polletnem obračunu enak planiranemu, povprečni osebni dohodek pa je znašal komaj 76.000 starih dinarjev — skupaj z regresom za dopuste in z nadomestilom za K-15. Pa tudi delitev ni urejena. Povprečni osebni dohodek pol-

vršni odbor je le organ sindikata. Gre za oblikovanje stališč organizacije, torej vsega članstva, za skupno akcijo.«

»Člani so pasivni, ker se bo- jijo govoriti.«

Božo Pezdirc je pripomnil: »Delavec si misli: če bom na sestanku kaj rekel, me bodo gledali postrani in mi dopovedovali, da nimam prav.« J bi govoril — delo imam, — m svojo plačo.«

»Saj govorijo,« ga je dopolnil Lojze Sodja, »toda za vogali. Veliko je natolevanja. Morali se bomo začeti vzgajati.«

ALI JE RES PREMALO TEŽAV?

Vsi trije pa so mi povedali: »In še nekaj je. Gospodarsko dobro napredujemo in lahko bi rekli, da smo kruha siti. Ni velikih težav, pa smo vsi skupaj popustili.«

Iz polletnega obračuna sem izpisal nekaj podatkov. V letošnjem prvem polletju je sedemstočlanski delovni kolektiv dosegel za 17,4% več fakturirane realizacije kot ob polletju lani, plačane pa celo za 28,7% več. Celotni dohodek se je povečal za 24,7%, stroški so se znižali za 5,38%. Osebni dohodki so se povečali za 19,7% in znašajo povprečno 121.000 S-dinarjev.

»Seveda si ne želimo gospodarskih težav,« je dejal Sodja, »zdi pa se mi, da bi drugače poprijeli, če bi jih imeli.«

»Pa vendar, ali je v tovarni vse lepo in prav?«

»Seveda ni,« je odgovoril Sodja. »Pripovedovali so mi, da bodo najprej morali popraviti pravilnik o delitvi osebnih dohodkov. O tem so že govorili na sestanku izvršnega odbora. Komisija delavskega sveta za ocenjevanje delovnih mest in delitev osebnih dohodkov pa je naročila strokovnim službam, da pripravijo analize. Zdaj so vsi zapo-

sleni razporejeni v 24 skupin oziroma težavnostnih stopenj. Vsaka ima določeno število točk, ki jih ob koncu meseca množijo z vrednostjo točke, le-ta pa je odvisna od skupnega uspeha podjetja. Rezijski delavci v proizvodnji in v upravi dobijo torej stalno število točk, ki jih obračunavajo po skupnem uspehu, niso pa stimulirani za delo na svojih delovnih mestih. Delavci, ki delajo po normah, dobijo toliko točk več, kolikor presegajo normative. Dogodilo se je, da osebni dohodki rezijskih delavcev in strokovnjakov močno zastajajo za dohodki proizvodnih delavcev. Direktor je na primer v razpredelnici osebnih dohodkov šele na 115. mestu. Razen tega pa je precej delavcev, ki niso zadovoljni z grupo, v katero so jih razporedili.

So pa še druge težave.

»Ugotovili smo tudi, da individualne norme ne zadoščajo. Zato pripravljamo revizijo norm, kajti dogaja se, da nekateri dobijo več, kot zaslužijo, drugi pa manj. Tak način ne spodbuja zanimanja za uspeh delovne skupine. Vsak dela zase in se ne zanima, če skupina opravi delo pravočasno ali ne, koliko porabi materiala, kolikšni so proizvodni stroški. Tudi mojstri in predelavci niso stimulirani za zmanjšanje stroškov.«

»Delovnih enot nimate?«

»Nimamo.«

TEŽAVNO VPRAŠANJE

»Kje lahko torej delavec neposredno sodočla?«

»Na to vprašanje je težko odgovoriti,« mi je pojasnil tovariš Sodja. »Imamo delavski svet, ki dobro deluje. Pred vsako pomembno odločitvijo se predstavniški organizaciji sestanemo pri direktorju. O vsem se skupaj pomenimo. Zdaj smo spet začeli sklicevati sestanke v tovarni, na katerih pojasnjujemo delavcem gospodarske probleme. Škoda je le, ker za te sestanke ni zanimanja.«

»Pa jih vsaj obveščate, o čem bo razpravljala delavski svet, in potem sporočite, kaj je sklenil?«

»Dogovarjamo se, da bi sklepe delavskega sveta razbistri. Tako bi jih lahko vsak prebral. Jeseni bomo začeli sklicevati sestanke v delovnih skupinah in se dogovorili o skupinskih normah; upamo, da bomo s tem spodbudili zanimanje.«

»Delavec torej nima možnosti, da bi sodočlal, ne v svoji skupini, v večji proizvodni

enoti, v tovarni. Kaj pa člani sindikata? Kako lahko vplivajo na oblikovanje sindikalne politike?«

NEKAJ MANJKA

»Čutimo, da nekaj manjka,« je dejal Lojze Sodja. »Član sindikata lahko odloča le na občnem zboru. Potem vse leto ne. Mogoče bomo razmere zboljšali s poverjeniki v skupinah. O tem šele razmišljamo.«

»Sploh pa je pri nas,« se je oglašil Miran Horvat, »zelo težavno aktivirati članstvo.«

In spet smo govorili o bojazni pred represalijami, ugotovili smo, da je ta bojazen neutemeljena, nismo se pa mogli povsem sporazumeti, kaj storiti, da bi jo odpravili. Pa to tudi ni važno. Dejstvo je, da so začeli spoznavati, kako škodljivo je, če delavci stojijo ob strani, če čakajo na odločitve svojih organov, potem pa za vogali kritizirajo.

»Smo šele na prvi stopnici,« je dejal Božo Pezdirc.

JANEZ VOLJC

Pa še res je....!

Neradi smo anonimni v pisanju, vendar tokrat moramo dati prav tistim, ki so prosili, naj nikar ne omenjamo njihove tovarne.

Zgodilo pa se je tole:

Na vprašanje našega novinarja, kako kaj gospodarijo, so odkrito povedali, da sproti prodajo vse, kar nam redijo, in da jim — kar je tudi edino važno — kupci račune takoj tudi poravnajo. Skratka — likvidnih sredstev jim ne manjka in zares ne bi želeli, da bi jim razkrivanje njihovega poslovnega uspeha kakorkoli škodovalo v prihodnje. Če bi namreč njihovi kupci to izvedeli, bi lahko začeli zavlačevati pri plačilih rok njih Preusmeriti pa se ne morejo, ker delajo za dokaj ozek krog kupcev.

Sekretar te naše kemije tovarne je še povedal, da od nekdaj najraje vidi, če jih časopisi čimmanj omenjajo.

»To pa zato, ker nam pred leti, ko je brda predla, nihče ni pomagal, ampak smo morali sami izplačati iz težav. Nevoščljivcev pa v tej naši doželi ne manjka in lahko bi se kdo usedel na naš denar. Torej molčimo tudi zdaj, ko nam gre dobro. ... je pojasnil novinar, ki je takrat odšel s prazno beležnico.

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZS/ za Slovenijo izdaje CZP Dr- lavska enotnost v Ljubljani. Leta je 50 ustanovljen 20.embra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik:

MILAN POGACNIK
Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinska ul. 4. Poštni predal 313 VI. telefon uredništva 316-672, 316-695. 312-402 in 310-033. Uprava 310-033. Račun pri Narodni banki: Ljubljani št. NB 501-1-991. Delni račun pri Kreditni banki: Ljubljana št. 901-629-7-3200-10-3204-488. Posamezna številka stane 50 S-din. 50 S-din. — Narodna je tiskarna 650 S-din. — 650 S-din. — polletna 13 S-din. — 1300 S-din. — letna 24 S-din. — 2400 S-din. — Rokopisov ne vračamo. Poslana plačana v gotovini. Tisk in klistri CZP, Ljubljana. Odgovor: Ljubljana.

OD JUTRI NAPREJ VSAK TEDEN

roto foto šport

Z OBČINSKIH
SINDIKALNIH
SVETOVZ ROKO V ROKI
PO PARAGRAFIH● GORNJA
RADGONA:

Na ObSS v Gornji Radgoni so se začeli pripravljati na plenem, ki bo v prvi polovici septembra letos. Osrednja tema plenuma bo uveljavljanje samoupravljanja v procesu reforme. Občinski sindikalni svet je pozval vse sindikalne podružnice v podjetjih, naj temeljito proučijo samoupravljanje in izdelajo o tem analizo ter jo najpozneje do 25. avgusta pošljejo občinskemu sindikalnemu svetu. S tako zbranimi podatki predvidevajo, da bodo dobili pregled problemov, ki zavirajo hitrejši razvoj samoupravljanja v delovnih organizacijah občine Gornja Radgona. K. F.

● SLOVENSKE
KONJICE:

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta v Slovenskih Konjicah je na seji obravnavalo predvideno reorganizacijo zdravstvenih zavodov. Glede na to, da konjska občina nima 40.000 prebivalcev, kar je po novem zakonu o organizaciji zdravstvene službe pogoj za ustanovitev samostojnega zdravstvenega doma, so se v Konjicah odločili, da bodo med sindikalnimi podružnicami delovnih organizacij razpisali anketo, v kateri naj bi člani predlagali, kam bi se priključil konjski zdravstveni dom. Za sedaj obstajata dva predloga, in sicer za priključitev k Celju ter za priključitev k Mariboru. Z odgovori v anketi bodo skušali dobiti tudi mnenja zavarovancev. Se le na osnovi tako dobljenih in zbranih podatkov bo ObSS lahko dal ustrezne predloge tudi pristojnim organom za reorganizacijo zdravstvene službe. V. L.

Naši delavci, zaposleni v Avstriji, uživajo enake pravice kot zaposleni avstrijski državljani ● Nesebična skrb 16 avstrijskih sindikatov za ureditev delovnih in življenjskih razmer naših rojakov ● Nekateri delodajalci ne izpolnjujejo svojih obveznosti ● Zakonska določila Franca Jožefa so avstrijskim sindikatom trn v peti ● Zmanjševanje investicij v Avstriji prizadeva gradbince — najštevilnejši sindikat na avstrijskem Koroškem

(Nadaljevanje s 1. strani)

»Vsak teden spravi delavec v žep znamkico za dopust. Znamkica je vredna 8,6 % tedenskega zaslužka. Se pravi, da lahko delavec znamkico vnovič ne glede na delovni staž. Gradbeni delavci imajo pravico tudi do tako imenovanega božičnega denarja. Za vsakih 45 delovnih ur dobi nadomestilo v vrednosti 3 in pol delovne ure, če je delal nadure, pa še 30 % na osnovni znesek.«

FRANC JOŽEF JE PISAL
ZAKONE ZA 100 LET

Sezona govornih ur na sindikatih se bo začela šele čez dva, tri mesece. Tedaj se vračajo naši delavci v domovino. V oktobru, novembru imajo na sedežu koroških sindikatov polne roke dela. Poslušajo pritožbe, posredujejo in terjajo pri delodajalcih, pišejo tožbe in jih naslavlajo na sodišča.

»Po večini se primeri ponavljajo,« pravi Franc Mikuš. »Delavci se pritožujejo, ker delodajalci ne izpolnjujejo obljub.« Iz najnovejšega skrbno zbrane pisme, ega gradiva našteva Mikuš primere.

»Zakonca sta se že tretje leto zaposlila pri nekem hotelirju. Ze prvo leto jima je izplačal manj, kot je obljubil, vendar jima je zagotovil, da bo drugo leto poravnal obveznosti. Naslednje leto ju je odpravil z isto obljubo. Letos se ju je vnovič

hotel rešiti z istim izgovorom. Zatekla sta se na sindikate. Izračunal sem, da jima hotelir doguje 12.000 šilingov. Priznal jih je le 4000, vendar je na naš pritisk velikodušno privolil v 8000 šilingov. Primer sem izbral namenoma, da bi videli, kako je napak, kadar delavci odlašajo z uveljavljanjem svojih pravic. Po treh letih je na sodišču težko izterjati neporavnane obveznosti.«

Mikuševih primerov bi bilo za zajetno knjigo. V njih bi brali o dekletu, ki ji je hotelir sprva obljubil 1500 šilingov plače, potem že samo 1000 šilingov, ob izplačilu pa je dobila 500 šilingov. In vendar je dekle delalo 16 ur dnevno in so ji na sindikatu izračunali zaslužek 4500 šilingov. V knjigi bi o sebi bral tudi krojač, ki je hotel izsiliti 1000 šilingov preduma in ker ni uspel, je zapustil delodajalca, na sindikatu pa je povedal svojo zgodbo. In vendar sta si delodajalec in krojač ob srečanju na sindikatih segla v roke — in krojač spet šiva.

Med vsemi primeri pa je nedvomno najbolj pretresljiv tisti,

ko se je moral naš delavec spoprijeti z zakonskim določilom, ki ga je uzakonil še Franc Jožef. Med avstrijskimi sindikati je to določilo posebno razpito, ker določa celo vrsto možnosti za odpuste. Na ta člen se sklicujejo delodajalci, kadar postavijo delavca na cesto po štirih tednih bolezni. Tako se je zgodilo tudi našemu cementarju, ki se je ne po svoji krivdi ponešrečil pri delu in ga je delodajalec po zakonu odpustil.

PRORACUN ODPIRA ALI
ZAPIRA DELOVNA MESTA

Na nasprotni strani Mikuševih sobe so ta dan zasedali funkcionarji sindikata gradbenih in lesnih delavcev. Med drugim so sklenili, da bodo poslej vse kolektivne pogodbe pisane tudi v slovenščini. V glavnem pa so razpravljali o gospodarskih razmerah, o zmanjševanju investicijskih sredstev. Martinovič, Radkovič in njunih 8 tovarišev se okužajo omejevanje investicij. Prav s tem primerom sem se obrnila na predsednika sindikata gradbenih delavcev Ernsta Stecherja in ga prosila za pojasnilo.

»Trenutno ni razlogov za zaskrbljenost,« pravi Ernst Stecher. »Na slabše pa se bo obrnilo na jesen in posebno na pomlad prihodnjega leta. V državnem proračunu se bo nateklo za 3 milijarde šilingov manj sredstev, kajti medtem smo uspeli izboljšati nižji davek na zaslužek. Sredstev za investicije bo tako manj, manj bomo gradili, zmanjšale se bodo možnosti za zaposlitev. Poleg tega predvidevamo letos za 12 ali 15 % manjši turistični priliv. Zaradi manjših dohodkov bodo gostinci veliko manj vložili v širitev zmogljivosti in adaptacije. Zaradi vsega tega bodo prizadete vse gradbene stroke.«

Pomenek z Ernstom Stecherjem me je sprva poparil. Toda že naslednji trenutek sta mi Franc Mikuš in Hans Seger vili dobro voljo, ko sta naštevata na desetine gradbišč, kjer delajo naši delavci. »To si morate nekada dne ogledati,« sta vabila. »Prepričati se morate, v kako urejenih razmerah delajo in živijo vaši delavci.«

I. VRHOVČAK

● HRUŠICA:

Letos so na Hrušici za krajevni praznik izročili svojemu namenu novo zgrajeni most čez Savo, katerega gradnja je veljala 40 milijonov starih dinarjev. Razen tega so odkrili spomenik talcem na Belem polju nad Hrušico, ki je delo akademskega kiparja Boža Pengova. P. U.

● LJUTOMER:

Ljutomersko podjetje Imgrad se pripravlja na začetek proizvodnje weekend hišic. Računajo, da bodo prve hišice poslali na trg prihodnjo pomlad. Spočetka bodo izdelovali tri vrste weekend hišic različnih velikosti, kasneje pa nameravajo izbor znatno popestriti. Hišice bodo izdelovali iz lahkih gradbenih elementov, ki jih izdelujejo sami. S podjetjem Impol iz Slovenske Bistrice pa se dogovarjajo o proizvodnji barvnega aluminija, ki bi ga tudi uporabljali za izdelavo hišic. T. S.

Novost na tržišču!

VA-MO

Koncentrirano
čistilno sredstvo

Za keramične ploščice, kopalne kadi, straniščne školjke, posodo, kamnite plošče, emajlirane in kromirane štedilnike

Proizvaja

šamplonka

- VA-MO čisti in daje sijaj
- VA-MO vam prihrani trud
- VA-MO polira in daje blesk

Pravna posvetovalnica DE

● VPRAŠANJE:

Zanima me, ali kazen treh mesecev zavora že povzroči prenehanje delovnega razmerja in kako postopa delovna organizacija, v primeru, ko delavec nastopi izdrževanje zaporne kazni več kot tri mesece zavora, pa mu je nato izrečena kazen omlinje na zaporno kazen, manjšo od treh mesecev. Prav tako me zanima, kakšno odločbo izda v takem primeru delavcu delovna organizacija, in ali lahko po prestani kazni delovna organizacija takega delavca ponovno sprejme na delo. — B. B. — Celje

Temeljni zakon o delovnih razmerjih v členu 114. določa, da preneha delo neodvisno od volje delavca v delovni skupnosti takrat, kadar je delavec obsojen na zapor, daljši kot tri mesece, in to z dnem, ko nastopi prestajanje kazni. Iz samega določila tega člena temeljnega zakona o delovnih razmerjih je razvidno, da izrek kazni več kot treh mesecev zavora še ne povzroči prenehanje delovnega razmerja, ker delavcu v takem primeru preneha delo šele takrat, ko nastopi prestajanje kazni. Če pa je delavec obsojen na kazen treh mesecev zavora in nato nastopi prenehanje delovnega razmerja, ker delavcu v takem primeru ne dela delavca po samem zakonu, kar 114. člen TZDR določa, da preneha delo delavcu takrat, kadar je obsojen na zaporno kazen, daljšo od treh mesecev in ko tako kazen nato tudi nastopi.

Omilitve izrečene zaporne kazni ne vpliva na prenehanje delovnega razmerja.

Po prestani zaporni kazni lahko delavec ponovno zaprosi za sprejem v delovno organizacijo in ga delovna organizacija na podlagi sklepa pristojnega organa upravljanja lahko tudi ponovno sprejme v delovno razmerje. V primeru, da je njegovo delovno mesto ostalo še prosto in da je v splošnih aktih delovne organizacije določeno, da se to delovno mesto zasede po razpisu, mora delovna organizacija razpisati to delovno mesto in lahko nato na podlagi razpisa, na katerega se je prijavil tudi delavec, ki je ostal zaporno kazen, le-tega tudi izbere.

Prenehanje dela delavcu zaradi nastopa zaporne kazni več kot tri mesece ugotovi delovna organizacija s pisмено odločbo, ki pa ima le ugotovitelni značaj: samo deistvo, da gre za primer iz 114. člena TZDR, pa ugotovi pristojni organ upravljanja v delovni organizaciji, vendar preneha delo delavcu v takem primeru, tudi če delovna organizacija take odločbe ne bi izstavila, ker že po samem zakonu takemu delavcu preneha delovno razmerje.

A. POLJANŠEK

● VPRAŠANJE:

Septembra 1966 sem bila sprejeta v redno delovno razmerje na šoli kot učiteljica tujega jezika s končno pedagoško akademijo. Ker do konca leta 1966 še nisem naredila diplome pedagoške akademije, je šola sklenila, da mi preneha redno delovno razmerje in da bom na podlagi pogodbe o delu ostala na šoli do konca junija 1967 z rednim mesečnim honorarjem. Pred kratkim je bilo moje delovno mesto razpisano, jaz pa se ne morem prijaviti, ker bom diplomo naredila šele jeseni. Ali mi lahko preneha delovno razmerje glede na to, da so na šoli vedeli, da še nimam diplome, ko so me sprejeli v redno delovno razmerje, in ali lahko prekliče podpis pogodbe o delu, ki sem jo sklenila. S. M. — CELJE

Glede na to, da ste v letu 1966 sklenili redno delovno razmerje za nedoločen čas, vam to delovno razmerje lahko preneha samo na način in ob pogojih, ki jih določa TZDR, to je zaradi trajnejšega zmanjšanja obsega dela, odprave delovnega mesta oziroma nezadovoljevanja zahtev delovnega mesta, na katerem delate. Delovno razmerje vam ne more prenehati zato, ker niste opravili diplome, in tudi sklenitve delovnega razmerja ni mogoče vezati na tak pogoj. Obenem niso izpolnjeni pogoji, ki jih določa TZDR za sklenitev pogodbe o delu, predvsem zato, ker vaše delo ni časno, no svojem bomen predstavljate posebno delovno mesto in je glavni vir dohodkov za preživljanje.

Zaradi tega vam delovno razmerje ne more prenehati in je zato najbolje, da o tem takoj obvestite vodstvo šole, v kolikor pa vodstvo šole smatra, da vam je delo prenehalo, zahtevajte takoj, naj vam izdajo odločbo o prenehanju dela, proti tej odločbi pa imate nato pravico ugovora in lahko začnete delovni spor pri pristojnem sodišču ter uveljavljate, da vam delovno razmerje ni prenehalo in da ste ves ta čas v rednem delovnem razmerju kljub podpisu pogodbe o delu. MITJA STUPAN

KUPON za pravno
posvetovalnico DEAGROKOMBINAT EMONA
LJUBLJANAJAJCA SO LAHKO
IN POPOLNOMA PREBAVLJIVA

Dnevno sveža jajca nudi Agrokombinat »Emona« — Ljubljana iz svojega najmoderneje urejenega obrata pri nas.

PREIZKUSITE NAŠA RECEPTA:

JAJCA A LA BISMARCK

125 g kuhane šunke, 75 g naribanega sira, 4 jajca, olje ali maslo, poper.

Sunko, drobno sesekljamo, premešamo z naribanim sirom, popramo. Ponev, ki je razdeljena, namažemo z oljem ali surovim maslom, v vsako odprtino damo ubito jajce, osolimo ter pokrijemo z nadevom. Vse skupaj damo nad soparo ali kipečo vodo, tako držimo 10–12 minut, da se jajca strdijo. Nato prelijemo to s holandsko omako, Zraven ponudimo pečen krompir, paradižnikovo ali solato iz belušev, beli kruh (ne črni) ter vino.

NADEVANA JAJCA (RUSKA JAJCA)

4–8 trdo kuhanih jajc, 1 tuba sardelne paste, 2 žlici surovega masla, 1 žlica gorčice, poper, limonin sok in rdeče redkvice ter sesekljan peteršilj.

Jajca prerežemo na polovice, rumenjake naribamo in temeljito premešamo z gorčico, sardelno pasto in surovim maslom. Olgasamo z nekaj kapljicami limoninega soka, popramo, dodamo drobno sesekljan peteršilj in še enkrat vse dobro premešamo. S tem nadevom polnimo jajca. Skledo garniramo s peteršiljem. Zraven se ponudi beli kruh, kot pijača pa mrzlo pivo.

Obisk
na Madžarskem

STIKI S TUJNO

Na povabilo sindikata kmetijskih delavcev madžarske pokrajine Zalaegerszeg se je minuli teden mudila na Madžarskem štirčlanska delegacija republiškega odbora sindikata kmetijskih, živilskih in tobačnih delavcev. V razgovoru z vodjem delegacije in predsednikom RO tega sindikata Julijem Planincem smo izvedeli nekaj zanimivih podrobnosti o namenih in rezultatih tega obiska, s katerim je republiški odbor pravzaprav vrnil obisk madžarskim sindikatom, ki so se junija mudili pri nas.

»Predvsem bi rad poudaril, da so nas na Madžarskem sprejeli z velikimi simpatijami in z neverjetno pozornostjo,« je povedal tovariš Planinc. »Našo delegacijo so sprejeli in spremljali najvišji sindikalni in partijski voditelji te pokrajine ter najvidnejši kmetijski strokovnjaki.«

»Kaj se vam je med obiskom najbolj vtisnilo v spomin?«

»Pravzaprav dvoje: uspešnost njihove kmetijske politike in skrb za delovnega človeka. Kar zadeva prvi vtis, bi poudaril, da njihova državna posestva v poljedelstvu in še zlasti v sadjarstvu dosegajo rezultate, ki si jih pri nas samo zamišljamo. Vzroki so znani in je razlika samo v tem, da so Madžari tudi uresničili vse tiste agrotehnične ukrepe, za katere pri nas še vedno samo trdimo, da bi bili koristni. Za primer bi povedal, da na njihovih posestvih v Baku, Baji, Süködu in drugih, ki smo jih obiskali, sadje škropijo najmanj dvajsetkrat na leto. Če pri nas dosežemo polovico njihovega minimuma, smo že zadovoljni... No, posledica njihovega ravnanja je ta, da pridelujejo sadje najboljše kvalitete, ki ga več kot polovico zelo dobro prodajo na Zahod.

Za točnejšo primerjavo poslovnih uspehov seveda velja povedati, da madžarski kmetijski poslujejo v drugačnih razmerah kot pa naše delovne organizacije. Sele z njihovo reformo naj bi na primer začeli odplačevati amortizacijo in dobili možnost za najemanje kreditov, medtem ko je zdaj gospodarjenje precej togo načrtano z državnimi in teritorialnimi plani.

Kar pa zadeva skrb za delovnega človeka, moram reči, da imajo povsod organizirane obrate družbene prehrane,

kjer se delavci lahko dobro in poceni hranijo. Delavcem, ki delajo na poljih, hrano dovajajo na delovna mesta. Dobro je poskrbljeno tudi za oddih in rekreacijo, še zlasti pa za počitniške domove, ki so zvečine ob Blatnem jezeru. In še nekaj: čeprav je v zasebni lasti le nekaj več kot deset odstotkov obdelovalnih površin, so zdravstveno in pokojninsko zavarovali kar 98 % ljudi, ki delajo in živijo na tej zemlji.«

»Razgovori so verjetno ponudili tudi priložnost, da globlje spoznate delo in aktivnosti madžarskih sindikatov. Kaj bi lahko o tem povedali?«

»Seveda smo se tudi o tem pomenkovali. Primerjave med njihovimi in našimi razmerami so nekoliko težavne zaradi vzrokov, ki sem jih poprej omenil, v marsičem pa tudi zaradi tega, ker nimajo samoupravljanja. Zato njihovi sindikati zaposlujejo precej več profesionalnih političnih delavcev kot naši, ker madžarski sindikati opravljajo mnoge naloge, s katerimi se pri nas ukvarjajo samoupravni organi. Navzlic tem razlikam pa je bila ob vseh razgovorih izražena želja po še tesnejših stikih med njihovimi pokrajinskimi sindikati in našim republiškim svetom. Kakor je poudaril generalni sekretar pokrajinskih sindikatov v Zalaegerszegu doktor Ilés László, si tega želijo predvsem zaradi tega, ker so bili doslej realizirani vsi dogovori med njihovimi in našim sindikalnim vodstvom, predvsem pa so se ob dosedanjih stikih in obiskih seznanili z marsičem iz naše prakse, s čimer se bodo na Madžarskem šele srečali in bodo torej boljše pripravljani, kot smo bili mi, ko smo v samoupravljanju in na drugih področjih orali ledino,« je zaključil predsednik republiškega odbora Julij Planinc.

-mG

PRAZNA VREČA NE STOJI POKONCI

Ce Angel Gregorič, po klicu finomehanik, sicer pa kontrolor v podsestavi Iskrine tovarne električnih merilnih instrumentov v Otočah, po naravi ne bi bil živahen in vder, se najbrž ne bi tako sproščeno razgovoril, kot se je, ko sem ga povprašal, kako kaj gre njemu in njegovemu kolektivu.

»Vse bi bilo dobro, če prodaja ne bi zastajala in če bi nam vsaj prodajno servisna organizacija, vesoljne Iskre, prek katere prodajamo, hitreje poravnava račune. Tako pa se nam nabirajo zaloge, ki so nas prisilile tudi v rebalans plana nazdrol. Imamo pa še druge probleme, ki niso samo finančnega značaja.

V prvem polletju smo povprečno na mesec se delali dobrih deset odstotkov več kot lani v tem času, ko je bilo naročil toliko, da smo jih ob takratni tehnologiji in tehničnem vodstvu komaj zmogli. Zdaj pa na zaloge ne moremo in ne smemo več delati, dokler ne prodamo vsega tistega, kar presega normalo v naših skladih. Zato imamo kar na le-

pem preveč delavcev. Vendar smo se zaenkrat odločili, da nikogar ne bomo odpustili. Rešitev smo našli v tem, da bomo soboto v juliju in avgustu ne bomo delali. Novih naročil je namreč ravno toliko, da tudi v petih delovnih dnevih lahko vse naredimo. Bolje pa je, da smo ob sobotah doma, čeprav gre za neplačana delovne dneve, kot bi brez dela postopali po tovarni.

Kakor zdaj kaže, se naša perspektiva nekaj jasni. Če bo res tako, potem se bo delo spet lahko razmahnilo in ljudem bomo lahko nudili vsaj take zasluzke, kot smo jih v prejšnjem letu imeli. V letošnjem prvem polletju pa je povprečni osební dohodek znesel nekaj več kot 83.000 S-dinarjev. Če pa ne bo tako, bo trda predla. In tistih 30 članov kolektiva, ki so po sedanjih analizah odveč, bomo najbrž res morali odpustiti.

»Povedali so mi, da ste tudi predsednik sindikata v vaši tovarni. Kaj o vsem tem meni vaš sindikat?»

»Vsi še preveč dobro vemo, da prazna vreča ne stoji po-

konec. Zatorej je takšno nujnejša enotnost v naših vrstah in ne slaba pri delu, ki jo moramo pokazati prav vsi, tako uprava podjetja kot samoupravni organi in politične organizacije.

V glavnem pa se zdaj vsi največ ukvarjamo s tem, kako bi vsak na svojem področju prispeval k temu, da bi utrdili položaj naše tovarne. S prodajno servisno organizacijo Iskre smo se na primer že dogovorili za ugodnejše plačilne pogoje. Če bo dogovor obveljal, nam bo pravej pomagalo. Če bodo tovarniši iz prodaje našli tudi nove možnosti za povečano prodajo, smo na koncu ali pa bi vsaj našo vrečo z denarjem lahko toliko držali pokonci, da ne bi bili v zadregah takrat, ko je treba izplačati osebne dohodke. Veste, tudi pri nas je tako, da nam drugi dolgujejo več, kot pa smo sami dolžni. Vendar imamo uspešno prazno blagajno, za tolažbo pa knjigovodsko aktivo.

Kakor slišim, pripravljajo tudi novo organizacijo vesoljne Iskre. Nas sindikat o tem še ni razpravljal, ker predloga programa bodoče organizacije še nismo dobili. Osebnost pa se mi zdi pametno, če bo naša Iskra po novem organizirana po strokah dejavnosti, na primer vse tovarne merilnih in-

strumentov skupaj in če bodo tako organizirane tovarne lahko samostojno tudi prodajale svoje izdelke.

In če končno še naravnost odgovorim na vprašanje, bi tole povedal: Ljudem skušamo dopovedati, da je položaj bolj resen, kot pa si mislijo. Veste, tudi takšni so med nami, ki nečje razumeti, da je včasih potrebna premešitev na drugo delovno mesto, samo da bi pri zadeti posameznik še imel delo. Te dni smo nekemu delavcu morali na dolgo in široko dopovedovati, da njegovo delovno mesto še ni tudi njegova last, čeprav ga zaseda že nekaj let. Ni dosti manjkalo, pa nam bi očital, da sindikat ne štiti njegovih pravic... No, končno smo se le sporazumeli.

Veste, težko je včasih z ljudmi. Ob sedanjih razpradah in drugih možnostih obrocnega plačevanja so si nekateri nakopali že po tri in več kreditov, pa bi se radi še kar naprej zadolževali. Zdaj take ljudi tovariško svarimo, naj malo potrpijo in počakajo, da bi se znebili sedanjih obveznosti; naj pomislijo na dan, ko bi morala ostati brez dela. Kdo bo takrat plačeval njihove dolge? Vidite, tudi po tej strani moramo kot sindikat izpričevati svojo zaščitno funkcijo, je zaključil Angel Gregorič.

-mG

DOPISNIKI POROČAJO

PTUJ: ZDRUŽITEV ZDRAVSTVENIH USTANOV

Kot vse kaže, bo na področju ptujske in ormoške komunne prišlo do združitve zdravstvenih služb, za kar se zavzemajo zdravstveni delavci, občinska skupščina pa tudi Zavod za socialno zavarovanje in ne nazadnje tudi zavarovanci sami. Vsi so prepričani, da bo potem zdravstvena služba bolj organizirana, predvsem pa cenejša, saj bo na ta način odpadlo tudi nekaj administrativnega dela.

Združile naj bi se zdravstvene postaje iz Kidričevega, Majšperka z zdravstvenim domom v Ptuj. Prav tako pa tudi zdravstveni dom iz Ormoža v skupni center za zdravstvo s sedežem v Ptuj. Omeniti velja, da v Ormožu že dela poseben oddelek ptujske bolnišnice. V bivših prostorih TBC bolnice je namreč oddelek ptujske bolnišnice za nevropsihiatrijo, ki je kar polno zaseden. V njem je 140 postelj. S ptujskim zdravstvenim domom pa se je že pred časom združila tudi ptujska reševalna postaja, pri čemer so se v znatni meri izboljšale, obenem pa tudi pocenile prevozne storitve, ker se je tako združil prevozni park ZD in RS.

F. H.

JESENICE: NOVE MOŽNOSTI ZA LETOVANJE

Železnica Jesenice ima poleg lastnega doma v Crlikovnici nov tabor v Biogradu na moru, ki so ga zgradili v zamenjavo za svoječasni tabor v Kaštel Lukšiču pri Splitu. V vikendih s podobno opremljenimi sobami po štiri postelje, osrednjim poslopjem za kuhinjo, jedilnico, bife in upravno pisarno, lahko letuje hkrati nad 200 jeseniških železarjev in njihovih sprotov po kaj nizki ceni, tj. po 1200 S-din na dan. Kakor nad udobnim življenjem v taboru, ki je v borovem gozdičku, se navdušujejo jeseniški železarji tudi nad plažo, ki sodi med najlepše na Jadranu.

TRBOVLJE: BOLNIŠNICO RAZŠIRJAJO

Zgradba Splošne bolnišnice v Trbovljah je bila zgrajena pred 42 leti. Takrat je bilo v njej 80 postelj, zdaj pa jih je že 130, zato je razumljivo, da so razmere nevarne. Vse sobe so natrpane z bolniškimi posteljami, ni več dnevnih prostorov, za operirane ni na voljo »šok« sob, slabo je poskrbljeno za porodnice in dojenčke itd. O standardu bolnikov torej že dalj časa ni mogoče več govoriti, neprimerne pa so tudi razmere za delo zdravstvenega osebja.

Z akcijo za razširitev Splošne bolnišnice so v Trbovljah začeli že leta 1958. Tako so 1963. leta zgradili nov otroški oddelek, druge načrte pa je zaustavilo pomanjkanje sredstev. Nevzdržnost prilik pa je lani pogojila nadaljevanje akcije. V Trbovljah so namreč v občinskem zdravstvenem investicijskem skladu že nekaj časa namensko zbirali denar za razširitev bolnišnice; to je predstavljalo osnovo za združevanje sredstev trbovjskih delovnih organizacij, posameznikov in drugih. Nekaj denarja so dobili v obliki posojila tudi pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana. Tako je sedaj zagotovljenih nad 3 milijone novih dinarjev, kolikor jih je potrebnih za dela. Pristanek za razširitev pa je dal tudi Republiški zdravstveni center. Te dni so začeli z deli, ki jih je prevzelo Poslovno združenje RUDIS iz Trbovelj. Računajo, da bodo opravljena v trinajstih mesecih, do prihodnje jeseni.

-vš-

OGLEJTE SI

v knjigarni vašega mesta IV. knjigo Staneta Kavčiča »Samoupravljanje«.

SPREMENBE V RIMSKO KATOLIŠKI CERKVI je poglavje te knjige, v katerem boste našli odgovore na številna aktualna vprašanja naše družbe.

KUPITE zanimivo knjigo, če se zanimate za družbena vprašanja.

POPUST dobite pri nakupu III. in IV. zvezka »Samoupravljanje«, če knjigi naročite pri upravi ČZP Delavske enotnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4.

NAGRADNO ŽREBANJE

ZVIŠALI SMO OBRESTI ZA HRANILNE VLOGE

NOVA OBRESTNA MERA JE ZA

VLOGE NA VPOGLEB 6,25 %

VEZANE VLOGE 7 %

VEZANE VLOGE 8 %

PRI KREDITNI BANKI IN HRANILNICI LJUBLJANA za vlaganje vseh vrst vezanih vlog, tudi stanovanjskih in kmetijskih, ki bodo imeli 31. avgusta 1967 vloženih najmanj 2.000 N-din na odpovedni rok nad eno leto.

NAGRADE:

- 1 avtomobil Zastava 1300
- 2 avtomobila Zastava 750
- 3 motorni žag Alpina
- 5 pralnih strojev Casor
- 10 ped na stipe Giba
- 5 prenosnih telefonov
- polštvo po izbiri v vrednosti 2.500 N-din
- 20 transistorjev
- 10 električnih mešalnikov
- 10 garnitur kuhinjske posode
- 10 enšilnikov na las

KREDITNA BANKA IN HRANILNICA LJUBLJANA

ZANIMIVE OBLIKE SPREJEMANJA NOVIH DELAVCEV V HRASTNIŠKI STEKLARNI

Vsak mora na rešeto

Odkar so v podjetju uvedli nov način sprejemanja delavcev, ni več bojzani, da bi se večalo število ljudi z nedokončano osemletko. Sicer pa v Steklarni odkrito priznavajo, da prihajajo mladi ljudje na delo z vedno večjim splošnim znanjem, medtem ko so imeli še pred leti primere nepismenosti.

Postopek pri sprejemanju novih, nekvalificiranih delavcev so v hrastniški Steklarni modernizirali. Novost je najprej v tem, da posebna komisija navadno razpiše sprejem večjega števila delavcev. Tako so prejšnji mesec razpisali kar 50 novih delovnih mest za nekvalificirane delavce, ki jih bodo potrebovali do konca tega leta. V tem času bo namreč odšlo toliko in toliko članov kolektiva bodisi v pokoj ali pa bodo menjali zaposlitev. Da ne bi razpisovali vsakega delovnega mesta posebej, na vrst na nos, so s tem novim načinom perspektivnih potreb do-

Za poletne dni ptujski bitter »KURENT« s sifonom

PETOVIA

kurent

Citter

PIPI

YUGOSLAVIA

Zahtevajte v vaši trgovini okusne in vedno sveže piščance iz Ptuja

PIPI

YUGOSLAVIA

PIPI

YUGOSLAVIA

PIPI

YUGOSLAVIA

PIPI

YUGOSLAVIA

PIPI

YUGOSLAVIA

PIPI

YUGOSLAVIA

PIPI

YUGOSLAVIA

PIPI

YUGOSLAVIA

PIPI

YUGOSLAVIA

PIPI

YUGOSLAVIA

PIPI

YUGOSLAVIA

PIPI

YUGOSLAVIA

PIPI

YUGOSLAVIA

PIPI

YUGOSLAVIA

PIPI

YUGOSLAVIA

PIPI

YUGOSLAVIA

PIPI

YUGOSLAVIA

PIPI

YUGOSLAVIA

PIPI

YUGOSLAVIA

S kladivom...

Občinski sindikalni svet v Hrastniku se je intenzivno vključil v vsa družbeno-politična dogajanja v komuni. V izgrajevanju svoje politike glede ključnih gospodarskih, družbenih in organizacijskih problemov je izoblikoval napredna stališča. Zato ne preseneča, da

Humano ali nehumano?

je z nekaterimi svojimi pogledi tu in tam nekoliko navzkriž s uradno politiko nekaterih podjetij oziroma posameznikov. Čeprav sindikalni svet podpira izvajanje interne zakonodaje na področju delovnega prava, zaščite in dolžnosti zaposlenih, ima v konkretnih primerih odpuščanja delavcev zaradi nediscipline nekatere pomisleke.

Pri trboveljsko-hrastniškem rudniku so izoblikovali zelo stroga pravila o redu in delovni disciplini. Za ta ali oni hujši prekršek je edino zdravilo - brezpogojen odpust. V občini Hrastnik so letos odpustili za voljo pijančevanja, neupoštevnanja delovnega reda tudi nekaj rudarjev, ki so delali pri rudniku po 15 in več let. Seveda so odpuščeni rudarji potrkali na

sindikalnem svetu in zaprosili za pomoč in nasvet, kje dobiti zaposlitev. Gre za delavce, ki imajo več ali manj številne družine, katerih življenjska eksistenca bi bila brez dela hudo ogrožena.

Kot rečeno, občinski sindikalni svet podpira red v proizvodnem procesu. Zlasti pri rudniku, kjer preži tisočero nevarnosti zavoljo najmanjšega opuščanja delovne discipline in reda. Vendar pa sindikalni svet sodi, da bi kazalo nekatere odpuste obravnavati tudi z nekaterih drugih vidikov. Gre za domačine. Gre za rudarje, ki so 15 in več let ustvarjali dohodek ne samo sebi, temveč tudi družbeni skupnosti. Gre navsezadnje za ljudi, ki so se znašli na cesti brez vsakršne perspektive, brez ene same možnosti, najti sebi delo in kruh družinam. Sindikalni svet meni, da bi morali dati tem ljudem še možnosti, spoznati njihove napake, jih primerno kaznovati, celo premešitati na slabša delovna mesta in jim pomagati, da bi spet postali polnopravni člani delovne skupnosti.

Za primer navajajo na sindikalnem svetu nekatere preventivne ukrepe v hrastniški Steklarni. Tu so izoblikovali svojo delovno zakonodajo in tako tudi disciplinske ukrepe dosti bolj humano. Za večje prekrške odpustijo delavce za šest mesecev. Potem ustrezne komisije skupno

s samoupravnimi organi ponovno obravnavajo možnost zaposlitve tistih, ki so pozabili na spoštovanje reda in discipline v kolektivu. Ukrepi se je izkazal za zelo umesten. V šestih mesecih navadno vsak odpuščeni spozna, da ni proizvodnje bres delovne discipline in reda. Dolej so vsi ponovno sprejeti upravičili zaupanje kolektiva. Večina so postali vzorni delavci, hvaležni, da se jim je ponudila priložnost popraviti svoje napake.

Na sindikalnem svetu v Hrastniku se zavedajo, da nimajo nobene pravice posegati v sklope samoupravnih organov ali njihovih komisij. So pa prepričani, da ne ravnaajo napak, če opozarjajo sindikalne organizacije in samoupravne organe na ukrepe, ki bi utegnili odpuščeni dati priložnost, da se po določenem času spet vključijo v delo. Ob tem pa na občinskem svetu dobro vedo, da marsikaj tvegajo. Utegne se namreč zgoditi, da v posameznih primerih niti ti ali drugi ukrepi ne bodo izučili nediscipliniranih delavcev. S tem računajo. Za take primere, za tiste delavce, ki jih morebiti niti najbolj drastična kazen ne bi izučila, so vrata občinskega sindikalnega sveta zaprta.

-m-

... po prstih

Kozerija

V sindikalno pisarno je prišel starejši možakar in predsednikovo tajnico povprašal:

»Bi lahko govoril s tovarišem predsednikom?«

»Po kakšnem vprašanju?« je rekla punca v mini krilu in si ogledovala nohte, kot bi se obiskovalec pozanimal za njen način manikiranja.

»Po vprašanju...«

Ob pogledu na lepoticu se je počutil kot neboljen solarček.

»Vprašate ga, prostim lepo, če ima samo nekaj minut časa. Rad bi mu...«

Tajnica je gledala nekam mimo njega in nezainteresirano rekla:

»Koga naj prijavim?«

Ni vedel, kaj bi rekel. Nekaj let je zbiral korajžo, da bi šel na sindikat in se pogovoril, pa nikoli ni pomislil, da se bo moral prijavljati. Če bi povedal, kako se piše, ne bi povedal ničesar. Zato je dejal:

»Recite mu, da sem njegov star znanec.«

Na pisalni mizi predsednika sindikata so bili razgrnjeni vsi časopisi naše samoupravne družbe in tovariš predsednik je pisal referat. Tedaj, ko je mož stopil v njegovo pisarno, je podčrtal nekaj misli, izrečenih na zadnjem plenumu Centralnega komiteja, ki govorijo o skrbi za človeka.

»Pravite, da sva stara znanca? Od kod? Iz Vojkove brigade? Ne, ne, iz KNOJ, iz Pueterhofa, kajne? Tudi ne! Od kod pa? Ste bili na progi Brčko-Banoviči?«

Sotrpina

»Tudi ne,« je rekel možakar. »Nisem bil v Vojkovi, ampak v Gradnikovi, nisem bil v KNOJ in v mladinskih brigadah. Udarnik sem postal v proizvodnji.«

»Torej, kaj želite?« je vprašal predsednik in medtem podčrtal še eno misel v gradivu iz plenuma, ki je govorilo o skrbi za človeka. »Pišem referat, pa nimam kdove koliko časa.«

»Veste,« je rekel možakar, »že osem let poslušam in prebiram vaše referate in že nekaj časa si želim, da bi vas obiskal, vam stisnil roko in vam čestital.«

Predsednik, ki ni vedel, za kaj gre, in je sodil, da njegov gost nima urejenih vseh koles v glavi, se je pozanimal:

»Pa sploh veste, kaj bi radi?«

Mož pa se je ujezil in rekel:

»Rad bi vam samo povedal, da sem tisti delovni človek, o katerem vedno govorite, in da vas povsem razumem. Glejte...«

In vzel je iz listnice nekaj izrezkov iz časopisov in bral:

»Leta 1959 ste v svojem referatu na obnem zboru občinskega sindikalnega sveta rekli: 'Vsa naša prizadevanja so usmerjena k enemu samemu cilju: skrbi za delovnega človeka.' Leta 1962 ste na obnem zboru rekli: 'Skrb za delovnega človeka je naša osnovna skrb.' Dve leti kasneje ste

JANEZ VOLJC

govorili: 'Zadnji čas je, da se naša dejavnost tolikanj uveljavlja, da bo skrb za delovnega človeka postala naša osnovna dejavnost.'«

In je delovni človek prelistal še nekaj izrezkov iz časopisov in dejal:

»Na zadnjem občnem zboru pa ste rekli isto kot pred osmimi leti: vsa naša prizadevanja so usmerjena k enemu samemu cilju: skrbi za delovnega človeka.«

Zdaj se je ujezil predsednik.

»Je v tem kaj slabega?«

»Zakaj bi bilo slabo? Rad bi vam samo povedal, da sem jaz tisti delovni človek, o katerem govorite in da vas razumem. Veste, jaz delam vijake. Polcolske. Že dvajset let delam vijake. Vedno enake. Včasih me zavoljo tega boli glava. Zgodi se, da bi rad delal kaj drugega. Pa vseeno še

vedno delam vijake. Polcolske. In se mi je zahotelo, da bi vam segel v roko. Vi delate citate o skrbi za delovnega človeka, jaz pa vijake. Imava torej enake težave.«

Predsednik je v njegovem pogledu bral eno samo veliko željo, da bi ga razumel in zato se je nasmejajal.

Bil je namreč dober predsednik.

Poslovila sta se ob vratih med predsednikovo pisarno in pisarno tajnice. Punca si je prizadevala, da bi nekaj tipkala, hkrati pa se je potrudila, da bi jima pokazala, kako lepe noge ima in da fanta tega ne bi pozabila.

Mož je dejal:

»Najlepa hvala. Nekaj let sem si želel, da bi se pogovoril z vami.«

Predsednik pa je odvrnil:

»Ni za kaj. Tudi jaz mislim včasih tako, kot vi.«

Potlej se je zaprl v svojo pisarno in podčrtal še en odstavek iz razprave na zadnjem plenumu centralnega komiteja, ki je omenjal skrb za delovnega človeka.

Delovni človek pa se je na stopnišču sindikalne hiše spomnil:

»Moja, saj mu sploh nisem povedal tistega, zaradi česar sem prišel.«

Rad bi ga namreč poprosil, da bi v bodoče prepustili skrb za delovnega človeka kar delovnemu človeku.

Alma

proizvajamo:

OBRTNO PROIZVAJALNO PODJETJE Maribor

- tiskano in netiskano embalažo in polietilena in PVC
- galanterijske izdelke iz PVC (mape, etuije, tulce, ovitke...)

Priporočamo naše kvalitetne izdelke — Naročila realiziramo v kratkem roku in po solidnih cenah.

SEM IN TJA PO XVII. GORENJSKEM SEJMU

ZLATA JAMA TRGOVCEV

Nekatere trgovske hiše so poskušale spremeniti letošnji jesenski gorenjski sejem v tržaški Ponte Rosso, toda brajnarja z neokusnim in staromodnim blagom dvomljive kakovosti se jim ni obnesla. Gorenjci so takšni kot Angleži: prerevni so, da bi kupovali poceni robo. Na sejmišču pa so zapravili težke milijone za kmetijske in gospodinjne stroje — oboje je povečini odšlo na kmete — za Rogova kolesa in za solidno in lepo pohištvo, čeprav je bilo drago.

Zarja žari

Mislim, da je rekord v prodaji dosegla jeseniška Zarja, trgovsko podjetje na veliko in malo, ki se je razširilo s svojo čokolado, kombinezami, pralniki, pohištvom in z vsem drugim, kar sodi na področje široke potrošnje, domala po celnem prvem nadstropju kranjskega Delavskega doma. Petinpetdeset milijonov je iztržila v osmih dneh ali pet milijonov več kot lani v dvanajstih.

Boljšega prodajnega prostora si Zarja ne bi mogla želeli. Pred Delavskim domom sta kranjska kmetijska zadruga Sloga in Agrotehnika razstavljali in prodajali kmetijsko mehanizacijo. Gorenjski kmetje so je nakupili trikrat več kot lani, mimogrede pa so »skotili« še v Zarjo po tekstil, pralne stroje, hladilnike in razno drobnjarijo.

Kolikor se nam je na Jesenih nepričakovano zmanjšal promet, odkar je železarna finančno oslabila, mi je razlagal poslovodja Zarje, so ga povečali kmetje na Gorenjskem sejmu. Račune so plačali v gotovini, kar je za nas še posebej dobrodošlo. Železarji se sicer prihrani ne prikrajšujejo, ob tehnikah predmetih pa že bolj oklevajo zaradi zmanjšanih osebnih dohodkov, čeprav smo uvedli štirimesečni brezobrestni družinski kredit in dobe za večje reči dveletni potrošniški kredit.

Gorenjski kmetje na debelo mehanizirajo poljsko delo in gospodinjstva. Da so si zadnje čase zelo pomagali, so trčili tudi številni drugi razstavljavci.

Če trobi vsak v svoj rog

Sejem je bil izredno bogato založen s pohištvom, kupci pa so kljub temu imeli veliko težav. Samo srečneži so dobili kompletne spalnice Carmen in Alenka, drugi so ti dve pohištveni lepotici po kosih spravljali skupaj. Pri enem razstavljavcu so dobili postelje, pri drugem omaro. Ali pa tudi ne.

Kdo je kriv, bi težko povedal. Ko je kranjska tovarna ponujala Zarji kompletne Carmen, ta ni imela denarja ne skladišnega prostora, ko se je odločila za nakup, pa v tovarni niso imeli več popolnih Carmen. Z Alenko je bilo približno ravno tako. Zato so kupci prešli precej znoja, preden so premagali proizvodno-prodajno neskladje.

Da ne bi bila krivična: trgovsko podjetje Napredek in Domal moram deloma izvzeti. Super švedsko kuhinjo mariborske pohištvene industrije Marles je poslovodja na sejmu samoiniciativno opremil s primerno kuhinjsko mizo in stoli. Kupec si poleg pomivalnega korita in stenskih elementov, ki jih poljubno dopolnjuje glede na prostor in zaenkrat denarnice, želi tudi elemente, ob katerih bi pripravi jedi pojedel. Marles najbrž misli, da imajo vsi jedilne niše... Poslovodja Napredka je po golem naključju odkril, da pristaja k Super kuhinji stoli

- zagrebškega Jadrana in miza
- celjske Savinje.

Celjska Savinja izdeluje razne kose pohištva za dnevno sobo, z drugimi tovarnami pa se ni poslovno povezala in zmanila, da bi izdelovale primerna ležišča in stole.

Jug nevarno konkurira

- V proizvodnji dnevnih sob
- tovarne pohištva iz drugih republik že nevarno konkurirajo našim proizvajalcem.
- Edinstveno opremo iz polsandra, okusno oblaženo
- s kakovostnim blagom, so izdelali v tovarni Javor v Križevcih, še razkošnejšo iz temnega mahagonija (zame)
- je bila tudi cena temna, pol milijona je pol milijona) pa
- »Radnik« iz Nove Gradiške.
- Prodajalci so priznali, da so tovarne v Bosanski Gradiski, v Novi Gradiški, Zrečanju, Novem Sadu in Vranju zelo napredovale.
- Estetsko in v površinski obdelavi ogrožajo novogoriško tovarno pohištva, ki domač trg redno zalaga samo s spalnicami Carmen in s dnevnimi sobami Cortina, za katero pa ni večjega zanimanja.

Trgovci živimo od zgube, kakor mesarji od kosti

Ko sva s poslovodjem Lesnina kramljala ob kozarčku kornjaka, je prišel v poslovni prostor Janez Korelec, ki dela v ljubljanskem podjetju Zito.

»Ne zamerite, ker vaju nadlegujem,« je rekel skromno in nekam boječe, »ali bi, prosim, poskrbeli, da bi kmalu dobil pohištvo, ki sem ga že plačal.«

Trgovcem prav gotovo še ne prede trda, če šest dni zatem, ko so pokasirali denar, še ne dostavijo pohištva.

»Samo zaarali bi ga, pa bi ga najbrž že dobili,« sem malce pozno svetlovala Korelcu. Ta pa me je izvedensko zavrnil:

»Če ga ne bi bil plačal, bi ga kdo drug vzel. Alenka postelje dobim od Napredka. Če bi v Lesnini prodali zaarane omare, bi imel samo pol Alenke, to je pa toliko, kot nič... Povpraševanje je večje kot ponudba, kaj hočemo.«

Vse, kar potrebuje za novo enosobno stanovanje, je kupil in plačal na gorenjskem sejmu šest dni poprej, ničesar pa še dotle ni dobil. Dobavitelji so se izgovarjali, da so zaloge pošle in da zdaj dobijo nove ali pa so se sklicevali na preobremenjenost tovarnjakov, ki strankam med gorenjskim sejmom brezplačno razvažajo robo.

Morda je bila ta počasnost tudi nekoliko špekulantska, kajti takoj po zaključku sejma bo treba prevoz plačati, če se bodo prodajalci dobesedno ravnali po razglašeni sejmski prednostih.

Ko je Korelec odšel z obljubo, da bo kupljeno omaro kmalu dobil, sem s poslovodjem poskušala razvozlati, s čim porav-

na trgovina brezplačno dostavo pohištva na dom in sejmsko pocenitev, ki procentualno sicer ni tolikšna kakor pri tkaninah in konfekciji, v dinarjih pa je omenbe vredna: pri 300.000 dinarjih pomeni en odstotek 3 tisočake.

Poslovodja pa se mi je izvil: »Z zgubo jo pokrivamo. Ali ne veste, da trgovci živimo od zgube, mesarji pa od kosti? Z zgubo prodajamo in iz zgube si izplačujemo osebne dohodke. Castna beseda, tovarne nam niso dale za sejem nobenega popusta.«

V začetku leta, je rekel, je zguba večja, ko se malo ogreje, se nekaj parov poroči, nekaj loči, oboji potrebujejo pohištvo, zato se v drugi polovici leta zguba v prodaji pohištva zmanjša. — S sejmom so bili v Lesnini zadovoljni, če sebe izvzame. Na razstavišču je dobil tako rekoč domovinsko pravico. Se malo naj bi se sejem zavlekel, pa bi postal razstavni inventar. Figa, pa takšen prehod na 42-urni delovni teden, če od sedmih zjutraj do devetih zvečer delaš in ti nadur ne plačajo...

Slepila, ki jim vsi kupci niso nasedli

Paviljoni z metriskim blagom, konfekcijo, pleteninami in galanterijo so vabili z velikimi napismi o globokem znižanju cen. Toda obiskovalci so postali ošabni in izbirljivi. Pocenitev ni več sejmska posebnost, saj domačega vsa prodaja poteka v tem znamenju. Razen tega je po trgovinah večja izbira. Nekaj trgovskih hiš je poskušalo gorenjski sejem spremeniti v tržaški Ponte Rosso, pa se jim ni posrežilo. Kupci so prišli, pogledali in praznih rok odšli. V paviljonu ljubljanske Astre so letos precej manj prodali kot lani. Pritoževale so se tudi zasebne pletilje, in prodajalci spominkov dvomljive kakovosti.

Gorenjci niso več tako bogati, da bi kupovali poceni in slabo blago. Ob petdesetodstotnem popustu se že malo skozi prste pogleda, toda če popust ni tolikšen, kakor piše nad razstavnimi policami... Takšne šale so si posamezna podjetja tudi privoščila, le vsi jim niso nasedli.

Prodajalka v paviljonu Be-ko se je jezila nad kranjsko Kokro: »Kupila sem si spodnje hlače. Napako imajo, pa sem dala zanje 1060 dinarjev. Na tabli piše, da je popust 50 %. To ni fair, da nas vlečejo za nos.«

Morda stanejo regularno dva tisočaka?

Kje pa! Prodajalka mi je rekla, da so samo otroške žabe pocenili za polovico. Zakaj tega niso pripisali na isto tablo? Mi smo veliko bolj pošteni. Označili smo 20 % znižanje cen, pa bi brez slabe vesti lahko pri nekaterih izdelkih zapisali 80 %. Otroške oblečke smo pravzaprav še bolj pocenili. Od 5600 dinarjev je padla cena na 2500, potem na 1000, na gorenjskem sejmu jih prodajamo še za 20 % ceneje.«

Druga prodajalka je prinesla pokazat možko srajco, ki stane

pri Be-ko 3192 din, enake pa Kokra prodaja z »globokim znižanjem« po 3800 starih dinarjev. Če res, se nisem utegnil prepričati. Pač pa lahko rečem, da se kolesja konfekcionarjev, volnarjev in metražarjev obravnavajo že bolj v naš prid kot kolesja trgovcev, ki nam posredujejo njihove izdelke. Cene so tudi za gorenjski sejem znižane predvsem tovarne.

Motorizacija napreduje

- Gorenjski sejem ne bi bil popoln, če ne bi razstavljali cestnih vozil. Od parizarskega z gumastimi kolesi (seveda brez konj) do Rogovih koles in raznih osebnih in tovornih avtomobilov. Kranjski Avtotehna je v eni sami pislovalnici vsak dan iztržila po dva milijona in pol. Govor Pony je bil za mladostnike sejmska atrakcija, številka ena. Starejši so zadovoljili tudi s slabšimi kolesi, če si avtomobila morejo omisliti. Biciklom nija je bila na splošno selje prodajalcev v sejemskih dneh znatno povečala, čeprav si z reklamo niso tako izmučili glasilik, kakor prodajalec iz kranjske Travnice, ki je hotel na sejem prodati vso staro zalogo koles, čavo in neokusno pobarvane njih ženskih dežnikov.

Mislim, da je bila kljub temu bilanca letošnjega gorenjskega sejma na splošno zelo dobra. Težki milijoni so se iz gavic vrnili v obtok. Trgovci in industrija bosta za spoznanje laže zadihali.

MARIOLA KOBAL

mercator

VEDNO IN POVSOD

Vam nudi moden asortiment konfekcije, galanterije in metražnega blaga

modna hiša LJUBLJANA - MARIBOR

PRODAJNI SERVIS

Pred 62 leti se je rodil na Jesenicah sin delavca — Tone Cufar. Svoje življenje je začel kot pastir, nato kot mizar-ski vajenec in bil kasneje mi-zarski pomočnik v jeseniški tovarni, takratni Kranjski in-dustrijski družbi. Zelja po zna-nju ga je gnala, da se je učil in bral. Izreden posluš za pra-vico ga je pripeljal v napredne vrste delavcev, ki so se borili proti krivicam tedanje obla-sti. Začel je sodelovati pri je-seniški Svobodi, pisal je članke za časopise, igre za delavske odre, kasneje se je lotil tudi drugih večjih del. Prva knjiga, ki jo je napisal, je bila »Fe-bruarska noč«. Sledila ji je drama »Polom«, nato igra »Ameriška tatvina«, groteska »Mali Babilon« in roman »Pod kladivom«. Razen tega, da se je udeleževal na literarnem polju, je že kot 18-letni mla-denič vidno nastopal v delav-skih vrstah, za kar so ga ta-kratne oblasti zasledovale in preganjale.

Tone Cufar je odšel v Ljub-

ljano, od tam pa se je ilegalno vračal na Jesenice. Delavcem je prinašal napredno literatu-ro, jim predaval in jih usmerjal v boju za pravice.

Okupacija je tudi za Cu-farja pomenila novo obdobje, obdobje trdega, neizprosnega boja. Spet je bil v prvih vrstah.

v taborišču izdan in Italijani so ga pripeljali v Ljubljano, da bi ga z ostalimi zaporniki izročili Nemcem. Z rokami, vezanimi na hrbtu, je v Sen-tvidu nad Ljubljano ob pre-stopu na nemški kamion hotel pobegniti k partizanom, a so ga pokosile okupatorjeve brzo-

glasnikov odpora proti zatira-nju. Četudi preganjan od ta-kratnih oblasti, ni klonil, tem-več se je stalno izpopolnjeval. Nadase resno se je lotil uče-nja po prenosu v Ljublja-no. Obiskoval je razna preda-vanja, čital napredno literaturo in iskal stikov z naprednimi pisatelji in revolucionarji.

Kot pisatelj-proletarec je Cufar opisoval vse, kar je vi-del in občutil na svoji koži. Resnično in trdo življenje v jeseniški tovarni je popisal v svojem romanu »Pod kladi-vo«. Eno najboljših del je »Februarska noč«, v katerem je delavski razred našel svoj pristi obraz. Tudi Cufarjeve pesmi so izraz njega samega. Zal, pa nad vsem njegovim de-lom nimamo pravega pregleda. Mnogo stvari je zabrisal čas. Padleni pod aseptično kro-glo ni bilo dano, da bi do konca razvil svoj dar. Ostal pa bo svetel spomin na delavca-proletarskega književnika, ki se je nepopustljivo boril za pravice delovnih ljudi.

POLDE ULAGA

Iz krvi rdeče...

Delavci so ga poznali in on je poznal delavce. Od moža do moža je širil ilegalni tisk, or-ganiziral delavce v Osvobodilni fronti, čeprav so pazili nanj slovenski policisti in italijanski fašisti. S svojo iznajdljivostjo je, čeprav v ilegali, mnogo pri-pomogel k uspehom različnih akcij in napadov na okupa-torja.

Kljub previdnosti je padel v roke fašistom. Odpeljali so ga v koncentracijsko taborišče Go-nars v Italiji. Čeprav se je iz-dajal pod tujim imenom, je bil

strelke. Tri dni po njegovi smrti so ubili ustaši tudi nje-govo ženo, ki je bila zaprta v Sremski Mitrovici.

Tone Cufar je bil izrazit sa-mouk. V njegovem delu ga je gnala razen osnovne pisatelj-ske potrebe predvsem razred-na zavest. Bil je prepričan, da bo kot pisatelj in revolucionar koristil delavskemu razredu. Življenje jeseniškega kočinar-ja je bilo vseskozi trdo. Prav zato pa je čutil nepremagljivo hotenja po pisanju, po upodab-ljanju vsega, kar se je godilo okrog njega. Bil je eden od

Prejeli smo

V REVIRJIH UGOVARJAJO PREDLOGU ZA REORGANIZACIJO MREŽE ŠOL II. STOPNJE:

Bo 1.000 otrokom onemogočeno šolanje?

Temeljne izobraževalne skupnosti občin Trbovlje, Hrast-nik in Zagorje ob Savi so imenoval članke v koordinacijski odbor revirskih temeljnih izobraževalnih skupnosti. Odbor naj bi usklajeval stališča temeljnih izobraževalnih skup-nosti, pripravljaj ustrezno gradivo oziroma analize, po-trebne za tesnejše sodelovanje ali združeno poslovanje in pa dajal predloge za organizacijo in razvoj mreže srednjih šol na področju teh treh temeljnih izobraževalnih skup-nosti. Do takšne odločitve so prišli v revirjih splošno skup-ne problematike in skupnih interesov na področju vzgoje in izobraževanja. Sicer je pa na tem področju vedno bolj prisotna želja, da bi za revirje delovala enotna, to je regionalna izobraževalna skupnost.

Te dni se je sešel koordina-cijski odbor temeljnih izobraže-valnih skupnosti Trbovlje, Hrast-nik in Zagorje ob Savi na prvo sejo in med drugim razpravl-jal tudi o predlogih za reorga-nizacijo mreže srednjih šol na tem področju, in sicer na osnovi gradiva republiškega sekretariata za prosveto in kulturo ter po-sebne komisije, ki jo je imeno-val upravni odbor bivšega me-dobčinskega sklada za financi-ranje šol II. stopnje v Ljubljani. Po teh predlogih bi v revirjih prenehale z delom skorajda vse šole II. stopnje.

Koordinacijski odbor temelj-

nih izobraževalnih skupnosti vseh treh revirskih občin, po-dobno pa tudi vsi drugi pri-stojni dejavniki, ugotavljajo, da so predlogi za ukinitve drugo-stopenskih šol v revirjih pre-malo proučeni pa tudi neuteme-ljeni. Podrobnejše analize o kva-lifikacijski strukturi zaposlenih kažejo, da gospodarstvo v Trbovljah, Hrastniku in Za-gorju ob Savi še vedno potre-buje precej kvalificiranih delav-cev in strokovnjakov, ki se zdaj šolajo na šolah II. stopnje v revirjih. Dejstvo pa je, da druge ustrezne šole po Sloveniji niti

ne bi mogle sprejeti vseh, tistih, ki se zdaj šolajo v Trbovljah in Zagorju ob Savi, saj so te-zave zaradi pomanjkanja pro-storov na šolah in premajhne zmogljivosti dijaških domov do-bro znane.

● Z ukinitvijo šol II. stopnje v revirjih bi storili skorajda za zmeraj nepopravljivo napako. Zaradi povišanih stroškov (pre-voz iz revirjev v Ljubljano ali Celje, prehrana itd.) bi več kot 1000 mladim revircanom, ki se zdaj šolajo v Trbovljah oziroma Zagorju ob Savi, onemogočili nadaljnje šolanje.

● Ker pa takšno stališče ni niti sprejemljivo, niti družbeno upravičljivo, je bilo sklenjeno, da temeljni izobraževalni skup-nosti Trbovlje in Zagorje ob Sa-vi vložijo ugovor k predlogu za reorganizacijo mreže drugosto-penskih šol na širšem ljublján-skem področju.

● V revirjih poudarjajo ob tem, da je sicer reorganizacija drugostopenjskega šolstva po-trebna, vendar pa se istočasno poraja vprašanje, če je umestna oziroma upravičljiva koncen-tracija teh šol le v nekaj krajih, zlasti v Ljubljani, saj s tem o-nemogočamo predvsem šolanje mladini iz industrijskih središč, in eno od teh so tudi revirji.

MARJAN LIPOVSEK

Litijski problem - financiranje šolstva

Osrednji in obenem izredno pereč problem, ki tare v teh poletnih dneh Litijane, je pomanjkanje denarja zlasti za šole II. stopnje

Za financiranje osnovnega šolstva ter za dejavnost drugih vzgojnih zavodov v Litiji bi morali letos nameniti, če bi upoštevali povpreček stroškov na učenca v ljubljanski regiji, 2.982.000 novih din, šolskim zavodom pa so odobrili lahko le 2.271.000 novih din, oziroma skoraj četrtino manj, kot bi morali, če bi upoštevali povpreček stroškov na učenca v ljubljanski regiji. Do konca julija so obveznosti do osnovnega šolstva, upoštevaje programe šol, v celoti izpolnili.

Obveznost Litije do sofinan-ciranja šolstva II. stopnje znaša sicer 529.000 novih din, vendar so to obveznosti nižali za toliko, kolikor manj denarja lahko pri-spevajo za osnovno šolstvo. Tako znaša po litijskih izračunih ob-veznost do šolstva II. stopnje le 403.000 novih dinarjev. Do kon-ca julija so v ta namen naka-zali 220.000 novih din, oziroma 4 % manj, kot bi morali. Delov-ne organizacije so za to zbu-dile 148.000 novih din, iz občin-skega proračuna oz. iz proračuna temeljne izobraževalne skupno-sti pa so dodali še 72.000 novih dinarjev.

Na prvi pogled torej v Litiji ni večjih problemov okrog zbi-ranja denarja za financiranje šolstva. Vendar pa ta prvi videz močno vara. Litijske delovne or-ganizacije bi morale letos, na

primer, združevati po 1,3 % sred-stev od bruto osebnih dohodkov, da bi združile del potrebnega denarja za sofinanciranje drugo-stopenskega šolstva. Delovne organizacije pa so se v večini primerov odločile ali za nižji od-stotek ali pa za določen znesek. Več delovnih organizacij, ki imajo sedež na področju litijske občine, do konca julija ni pri-spevalo niti dinarja za sofinan-ciranje drugostopenjskega šol-stva, tako Usnjarsko krznarski kombinat Smartno, Kmetijska zadruga Litija, Kmetijska zadru-ga Gabrovka-Dole, Majolka Smartno, Mesarija Litija, Pletilja Litija, Kovina Smartno, Mizar-stvo Gabrovka in Vodna skup-nost Litija. V Litiji ima poslovne enote tudi 8 delovnih organiza-cij, ki imajo sedež izven Litije;

le SAP Ljubljana in Komunal-na banka in hranilnica Ljubljana sta podpisala pogodbo, da bosta združevala sredstva v višini 1,3 % od bruto osebnih do-hodkov, sredstva pa redno na-kazujeta le SAP Ljubljana in Kmetijsko gozdarsko podjetje Brežice.

Na začetku leta so v Litiji računali, da se bo masa osebnih dohodkov, v primerjavi z lan-skim letom povečala za najmanj 8 %, ob polletju pa ugotavljajo le 1 % povečanje, napovedi za vnaprej pa so naravnost pesi-mistične, saj so npr. samo v Usnjarsko krznarskem kombi-natu Smartno število delovnih mest zadnje tedne znižali za 97 masa bruto osebnih dohodkov pa se bo zmanjšala za skoraj četrtino. V občini bodo po se-danjih izračunih izplačali precej

manj bruto osebnih dohodkov kot lani.

Kot vse kaže, v Litiji ne bodo mogli zagotoviti zadosti denarja za financiranje šolstva. Ugotavljajo, da viri sredstev, ki so jih bili določili ob ustano-vitvi temeljne izobraževalne skupnosti, ne bodo zadostni za financiranje redne dejavnosti osnovnih šol, vprašanje pa je, tudi, koliko denarja bodo de-lovne organizacije združile za sofinanciranje drugostopenjskega šolstva. Problem je izredno pereč in se v Litiji težavnega položaja docela zavedajo. Sami skušajo storiti vse, da bi zbrali kar največ potrebnega denarja za financiranje šolstva, za po-moč pa so se obrnili tudi že na Republiško izobraževalno skup-nost. Dejstvo je, da občinski proračun dodatnih obveznosti na račun šolstva oz. izobraževanja ne ydri več, oziroma bi skoraj-da v celoti morali ukiniti pomoč vsem drugim dejavnostim, ki jih financirajo iz občinskega proračuna, pa še to dokaj skromno.

-vš-

KAKO IN KOGA ŠTIPENDIRAMO?

DE

ZASLEDUJE
ŠTIPENDIJSKO POLITIKO
V NASI REPUBLIKI

Nepozlačeno kadrovanje v celjski Zlatarni

Namesto uvoda razgovor s Kristino Romih, tajnico v Zla-tarni Celje:

»Posebne pravilnika o štipendiranju nimamo, pa tudi v statutu ni ustreznih določil. Pri nas mislimo, da strokovnja-kov ne potrebujemo, zato tudi štipendij ne razpisujemo. Če pa kakšna prošnja le pride, jo rešuje delavski svet. Doslej smo podelili dve štipendiji, obe otrokoma naših delavcev. Vsakemu dajemo po 25.000 starih dinarjev na mesec. V po-godbi smo tudi jasno zapisali, da štipendistov ne dokonča-nem študiju ne bomo zaposlili.«

Romihova je samo ponovila, kar je v Zlatarni javna taj-nost in čemur se vsi prizanesljivo smehljajo, kajti sekira jim tiči globoko v mehu. Od 142 delavcev imata samo dva višje-šolsko, šest pa srednješolsko izobrazbo. V osebnih dohodkih pa se lahko le malokatero podjetje meri z njimi. Povprečje 109.000 starih dinarjev mesečno res ni od muh. Da strokov-nikov ne potrebujemo, so ugotovili kar na pamet: tajnica delovna mesta šele zdaj sistemizira. V statutu so zahtevano izobrazbo za Zlatarno, namreč lepo priključiti strokovnosti zapo-slenih in se tako niso nikomur zamerili. Pa ne bi ugnali še sistemizacije in štipendiranja?

Za novi zakon o štipendijah in posojilih za izobraževanje so že slišali. Res samo slišali in nič več — sicer bi v pogod-bah, ki so ju sklenili s svojima štipendistoma, ne zapisali:

● »Zlatarna Celje se s to pogodbo ne obvezuje zaposliti štipendista po končanem študiju.«

● »Štipendist se zavezuje, da bo štipendijo vrnil v šestih mesecih s 5-odstotnim obrestmi, če bi zanemaril študij in izgubil pravico do nadaljnjega šolanja.«

● »Če Zlatarna 3 mesece zapored ne nakaže štipendije, se smatra, da je prišlo do razdora te pogodbe.«

Določila pogodb nimajo ničesar skupnega z intencijami zakona, so neekonomska, predvsem pa neživljenjska!

V AERU DOBER POSLUH ZA STROKOVNOST

V tovarni Aero je kadrovska služba ob letošnji ponovni sistemizaciji delovnih mest ugotovila, da dejanska strokov-nost delavcev odstopa od zahtevane za približno 20 odstotkov. Od 480 delavcev jih 145 že ima višjo in visokošolsko izobraz-bo, 76 pa srednješolsko. Na višji šoli za organizacijo dela v Kranju in Višji ekonomsko komercialni šoli v Mariboru ter administrativni šoli se še šola 23 delavcev, štipendirajo pa še šest visokošolcev.

Štipendijo sestavlja konstantni del, v prvem letu 22 tisočakov in v četrem 30.000 starih dinarjev, ter variabilni del, ki pa je odvisen od šolskega uspeha in znaša do 5000 starih dinarjev mesečno. Svoim delavcem, ki izredno študi-rajo, dajejo izredni plačani dopoln, plačujejo jim šolnino in pokrivalo prevozne stroške.

Štipendije podeljujejo samo na osnovi javnega razpisa. Edina kriterija za podelitev štipendije sta šolski uspeh in so-cialni položaj prosilca.

ŠTIPENDISTI EMO IMAJO SVOJ KLUB

Albin Brenčič, vodja oddelka za izobraževanje v EMO, pa nam je štipendiranje v njihovi tovarni takole obrazložil:

»Podeljujemo dve vrsti štipendij: redne in izredne. Redne na podlagi javnega razpisa, z izrednimi na računem neprifa-kovane socialne probleme, ki se pojavljajo pri otrocih naših delavcev med šolskim letom. In teh ni malo! Lani jih je bilo 25. Nesreča in bolezen nikoli ne počivata. Vsi, ki sprejemajo izredne štipendije, se morajo ob prvem razpisu štipendije pri-glasiti k natečaju. Izredne štipendije dajemo namreč največ za eno leto.

Tudi višina štipendij ni enotna. Osnovni del znaša od 24.000 do 36.500 starih dinarjev, stimulacija za dobre učne uspehe pa znaša do 30.000 starih dinarjev na leto.

Skupaj imamo na srednjih, višjih in visokih šolah 67 rednih in 101 izrednega štipendista. V Ljubljani imajo celo svoj klub, kjer se sestajajo vsak mesec. Sestankov se udele-žujemo tudi predstavniki podjetja. Ki študentom odgovarjamo na vprašanja ter poskušamo položaj študenta študentje so zadovoljni s to obliko stikov, zato bomo te razgovore or-ganizirali tudi v prihodnje.

Letos štipendij nismo razpisali s sedanimi štipendisti bomo v nekaj naslednjih letih ustrezno zasedli vsa delovna mesta. Jeseni pride k nam 28 naših štipendistov, ki so pravkar diplomirali. Po analizi o cenah delovnih mest, ki jo je lani opravil Zavod za produktivnost dela iz Ljubljane, nam za lastne potrebe ni več potrebno štipendirati.

V CINKARNI SO VSA DELOVNA MESTA USTREZNO ZASEDNA

Tudi v Cinkarni, kjer dela 2100 delavcev, so vsa delovna mesta, razen dveh, ustrezno zasedena. Na srednjih in visokih šolah pa še štipendirajo 13 študentov. Prav zato letos niso razpisali nobene nove štipendije. Kot nam je povedal Fran-čič, šef oddelka za delovna razmerja, bi Cinkarna še štipendirala, obveznosti, da bi štipendiste zaposlila, pa ne bi mogla več sprejeti. To pa ne bi imelo nobenega smisla.

ALI BODO V CELJU USTANOVILI ŠTIPENDIJSKI SKLAD?

Vsi naši celjski intervjuvanci, razen v Zlatarni, so se za-vezemali za zanimiv predlog ki nam ga je obrazložil pred-stavnik tovarne Aero, Stanislav Mazej:

»Noben zakon ne more v tovarni preprečiti, da bi pri dodeljevanju štipendij ne delovali določeni subjektivni fak-torji. Če bi se pa sredstva, namenjena za štipendiranje, sta-kala v poseben sklad, bi študente finančno podpirale tudi tovarne, ki same ne potrebujejo več strokovnjakov. Tako bi se razpoložljiva sredstva za štipendiranje močno povečala in finančno šibka podjetja bi dobila strokovnjake, ki bi jim pomagali na trdnjša tla.«

MATJAŽ VIZJAK

KUPUJTE VEDNO MODERNE IN ELEGANTNE SRAJ-CE ZNAMKE »DELTA«

GRADISOVCI OB NOVM DELOVNEM USPEHU

Rekord, kakršnega ne pomni'o

»V soboto 15. julija je bila v središču Opatije pomembna slovesnost. Ob 10. uri dopoldne so odprli na Mandriji ob Ulici maršala Tita novo samopostrežno trgovino ljubljanske Prehrane, hkrati pa je tega dne posebna komisija pregledala in prevzela novi hotel Garni de Paris, ki se naslanja na samopostrežno trgovino.«

Dogodek, ki je vsekakor vreden pozornosti. Zato tudi mi zapišimo nekaj več o njem.

V PETIH IN POL MESECIH

»Ta dan bo v zgodovini našega podjetja vpisan kot velika delovna zmaga,« pripovedujejo gradisovci, »ki so nam jo pošteno priznali ne samo investitorji, marveč tudi drugi strokovnjaki...«

Predvsem daje tej delovni zmagi pravo vrednost neverjetno kratek rok, le pet in pol mesecev, v katerem je Gradisu uspelo kljub izredno težkim razmeram — v stisnjem gradbišču ter na skalnatem terenu — sezidati oba objekta.

Hotelski objekt je po konstrukciji železobetonski skodeli, s polnimi stenami iz siporexa, stropi pa so montažni. Hotel je podkleten. Razen pritličja in petih etaž s sobami je še instalacijska medetaža in strojnica, tako da ima celoten objekt skupaj devet etaž.

Samopostrežna trgovina Prehrane pa je prav tako pretežno podkleten objekt, kjer so skladišča, v pritličju pa prodajni prostori, bife, kuhinja, upravni prostori, hladilnica, garderobe itd.

V hotelu je 70 sob in 20 apartmajev, s skupno zmogljivostjo 270 ležišč.

Skupaj je bilo v tem skalnatem terenu izkopanih blizu 3000 kubičnih metrov materiala. V železobetonske konstrukcije so delavci vgradili približno 1890 kubičnih metrov betona in blizu 85 ton betonskega železa. Naredili so 20.000 kvadratnih metrov opaža in vgradili 800 kubičnih metrov siporexa... In še in še! Lahko bi naštevali številke.

DELO JE TEKLO V IZMENAH

Kratek rok in težke delovne razmere pa so organizatorjem

gradnje v Opatiji narekovali, da so delo organizirali v dveh enakovrednih izmenah, ki sta delali na gradbišču vsaka po dvanajst ur dnevno.

Tako je bilo povprečno pri gradnji obeh objektov zaposlenih 80, največ pa 104 delavci. Z obrtniki vred pa je bilo pri zaključnih delih na tem gradbišču zaposlenih 260 delavcev.

»Vendar pa tudi samo delo v dveh izmenah ne bi zagotovilo pravočasne izpolnitve pogodbenih rokov, če ne bi strokovnjaki, ki so delo vodili, vključili še nekatere elemente sodobne gradnje,« v Gradisu povedo vsakomur, ki se zanima za ta objekt.

»Tako na primer je delo potekalo zaporedno od nadstropja do nadstropja in so monterji ter instalaterji že lahko opravljali svoje delo, ko so zidari in tesarji nadstropje višje še zidali objekt...«

DELAVCI NADVSE ZADOVOLJNI

»Splačalo se je trdo delati,« zdaj zadovoljno pripovedujejo Gradisovi delavci, ki so sodelovali pri gradnji. Trdo delo pa se je kajpak poznalo tudi pri osebnih dohodkih, saj so neka-

teri delavci zaslužili tudi do 200 tisoč S-din mesečno.

Jakob Dimec, visoko kvalificiran tesar, pristavlja:

»Ne pomnim, da sem kdaj tako trdo delal in v tako težkih razmerah. Prvič, odkar sem pri Gradisu, sem moral delati tudi ponoči. Ampak takšno garanje se je tudi izplačalo. Če bi vedno tako delali in tudi tako dobro zaslužili, kot smo v Opatiji, potem ne bi noben gradbeni delavec iskal postranskih zaslužkov...«

Nidij Požarčević, polkvalificiran delavec, pa je dejal:

»Resda težko delo, ampak kdor je hotel delati, je lahko tudi dobro zaslužil. Zase lahko povem, da sem največ dobil 112 tisoč S-din, seveda čistega, ko so mi še odtegnili denar za hrano in za odplačilo posojila. Zanimivo pa je, da je bilo v Opatiji zelo malo bolnih, čeprav smo delali praktično noč in dan...«

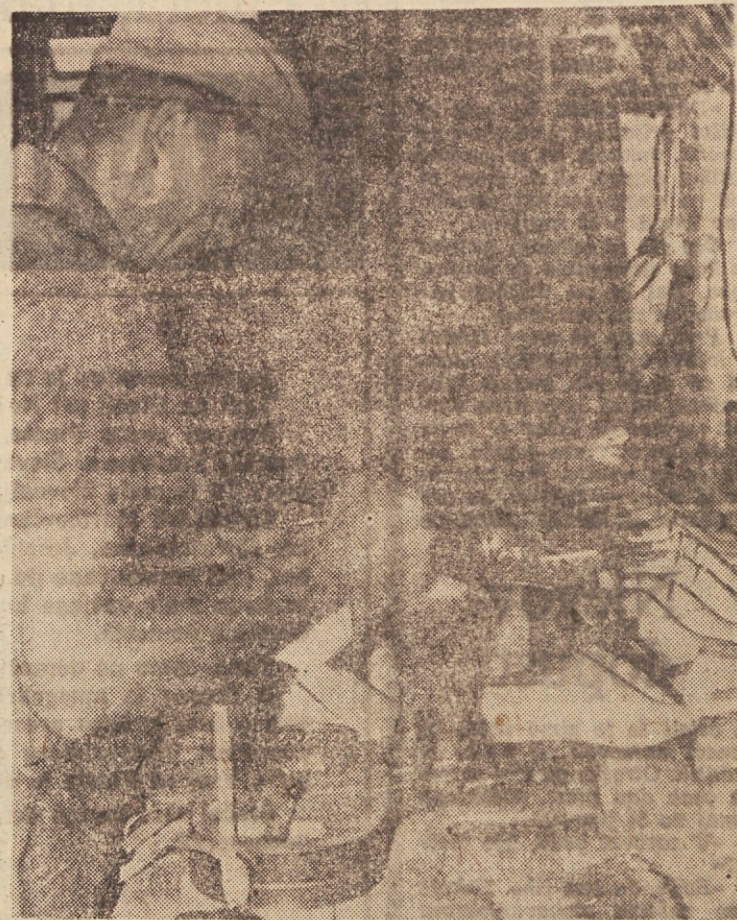
In še Drago Božič, kvalificiran delavec:

»Vsi smo zadovoljni s tem, da smo bili tudi nagajeni po učinku, saj smo s tem precej presegali norme, povprečno za 32 odstotkov, nekateri pa včasih tudi za več kot 40 odstotkov...«

Delavci so nadvse zadovoljni z uspehom in so o njem še veliko pripovedovali.

Prav gotovo pa sta najbolj zadovoljna šef tega gradbišča Franc Zorko in Vili Stukelj, njegov pomočnik, saj sta imela zbrano ekipo, ki je v rekordnem času petih in pol mesecev zgradila hotel in samopostrežno trgovino, oba objekta, ki sta lahko v ponos tej letoviščarski Meki pri nas.

M. Z.

Kopitarna v rekonstrukciji

Sevniška KOPITARNA je eden izmed treh jugoslovanskih proizvajalcev lesenih in plastičnih pet, kopit in podobnih potrebščin za industrijo obutve. Kolektiv, ki zdaj šteje 410 članov, letos računa na poldrugo milijardo S-dinarjev realizacije, pri čemer pa bodo petino iztržka ustvarili z izvozom. Polletna bilanca obeta, da bodo pričakovanja tudi uresničili.

Ob vsakdanjem proizvodnem vrvežu pa nekako mimogrede potekata tudi modernizacija in rekonstrukcija njihove devetdeset let stare tovarne. Doslej so si z lastnimi sredstvi zgradili nove sušilnice in prostore obrata za proizvodnjo plastičnih rolet ter kupili precej sodobne opreme. Letos z deli nadaljujejo, tako da se bodo najpogostje v dveh ali treh letih dokončno poslovili od zastarele tehnologije in marsikaj tudi nevzdržnih delovnih razmer. Na sliki: tudi tekoči trak ročnega dela pri montaži kopit bodo zamenjali s stroji.

Foto služba DE

TABU NAD TABUJI

(Nadaljevanje s 1. strani)

pošlje samo polovico pošiljke, česar pa špediter in carinski uslužbenec ne opazijo, pač pa naročnik. Ko prispe drugi del pošiljke in podjetje prosi za carinski spregled, je pravi križev pot, preden carino prepriča, da je res, kar je res.

Carinska služba oziroma cariniki so še vedno nekakšni obmejni žandarji, ki predvsem budno pazijo, da ne bi kdo »države okoli prinesel«. To sumnje in nezaupanje, obenem pa slab posluš za gospodarstvo in njegove izgube zaradi počasnosti in nepotrebnih zapletov, ki jih povzročajo cariniki, je nemara dogojeno s staromodno vlogo carine. Ze v enem izmed prejšnjih člankov na to temo sem omenila, da carina ni najboljši regulator zunanjetrgovinske izmenjave in njen spodbudnik, ampak predvsem vir dohodka za zvezni proračun. Napajanje, za katero skrbi carinska uprava, je uspešno, saj se letno nateče v zvezni proračun kakih 300 milijard starih dinarjev.

Kaj gospodarstvo izgubi zaradi slabo organizirane carinske službe, žal ni registrirano.

RAZUMEVANJE IN NERAZUMEVANJE

Po predpisih so možni in dovoljeni hitri carinski postopki. Toda če je in carini premalo delavcev, zavrnejo prošnjo za hi-

ter postopek ali se zavleče celo ustajenost, to je tridenesni carinski postopek. Človeško je to opravljivo, zlasti ker so osebni dohodki na carini skromni in nevezani na opravljeni promet, ravno tako sredstva za delo. Carinarice smejo zaposlovati nove delavce, toda sredstev za osebne dohodka ne dobijo nič več kot poprej, razen če sprejmejo štipendiste Uprave carin.

Na drugi strani pa carinarice ne upoštevajo ravno tako človeško razumljivih zmot pri uvoznikih, špediterjih, dobaviteljih. Cim blago odpelješ iz carinskega skladišča, je pritožba skoraj zmeraj zama. Preden podjetje dobi preveč plačano carino nazaj, bi mu zrasla dolga brada.

NA REŠETU IN SITU

Carinska služba je že na družbenem situ in rešet. V naši republiki skupščini deluje začasni odbor za proučitev organizacije in delovanja carinske službe, imenovana s strani organizacijsko-političnega zbora, ki predvideva večje spremembe v tej službi. Prvenstvo zmanjšano centralizacijo oziroma povečano samostojnost carinarice, boljše kvalifikacijsko strukturo delavcev, za kar je treba uvesti stimulativno delitev osebnih dohodkov, poleg tega pa še z administrativno poenostavitvijo pospešene carinske postopke.

Toda kaj bi vse to naštevale, ko se ni dokončno urejeno.

Rada bi vas, na primer seznanila, kako bo v prihodnje onemogočeno, da bi nekdo, ki ostane kljub kolektivnemu protestu vseh prizadetih še vedno nekdo, čez noč zahteval, da se pozlačne ure, v katerih je manj kot 20 mikronov zlata, zacarinijo kot zlate in morajo podjetja, ki jih uvažajo, in potrošniki zaradi tega plačevati bodisi direktno v obliki carinskih dajatev ali indirektno pri nakupu to neupravičeno povečano carino, dokler čez nekaj mesecev tisti nekdo spet ne zniža carinske stopnje. Prizadeži pa preplačila ne dobe nazaj.

Rada bi tudi zatrila, da po reorganizaciji carinske službe podjetja ne bodo več plačevala za reprodukcijski material tolikšne carine kot za finalne izdelke, če na primer dokažejo, da uvožene kemikalije ali kaj drugega predelujejo.

Mogoče so to subjektivni problemi, ki jih bo rešila kadrovska reorganizacija v carinski službi? Kdo ve! Morda jih bo rešilo družbeno samoupravljanje, ki je zdaj nerazvito in vrh tega še — nezakonito.

Vedri in oblačni Uprava carin, edini samostojni organ zvezne uprave na carinskem področju, ki diktira tudi vso carinsko politiko.

MARIOLA KOBAL

Ali veste...

...da so trgovska podjetja odkupila do prvega avgusta in prevzela od proizvajalcev že blizu milijon ton pšenice, da je dala naša železnica to pot pravočasno na voljo tovarne vagonov, s katerimi so prevažali pšenico s pridelovalnih področij v potrošna središča;

...da je že lani povzročila dobra letna koruze stabilizacijo tržišča z mesom, saj je koruza najpomembnejši element pri proizvodnih stroških v živinoreji;

...da znaša letna potrošnja svežega sadja na državljan v Sloveniji 40 kg, v Jugoslaviji 30 kg, v Švici 122 kg, v ZDA 95 kg, v Zahodni Nemčiji 86 kg in v

Italiji 75 kg. Slovenci poročimo največ jabolk (42 % celotne potrošnje svežega sadja) in južnega sadja (15 %);

...da 6 dolarjev pomeni za trgovce meter uvoženega volnenega blaga, za našo volnarsko industrijo pa 3 do 3 in pol metra volnenega blaga, in vendar trgovci dobijo devize za uvoz blaga, naši volnarji pa ne za surovine;

...da novogoriški urbanisti spreminjajo prvotni urbanistični načrt (po katerem naj bi imela Nova Gorica 15.000 prebivalcev), ker se to obmejno mesto tako naglo povečuje, da predvidevajo čez nekaj let 30.000 ljudi;

...da vozi na relaciji Ljubljana—Maribor dnevno 49 avtobusov, četudi večina na pol praznih, zlasti po in pred sezono.

SAVA
INDUSTRIJSKI PRODAJALNAH
KRANJ

SE JE ČAS!
Izkoristite priložnost!

- ZNIZANE CENE LEZANIM BLAZINAM odlične kakovosti

v industrijskih prodajalnah
-SAVA-
v Kranju, Maistrov trg 2
v Mariboru, Trg revolucije 6

MNENJA IN STALIŠČA

RAZMIŠLJANJE O TREH VPRAŠANJIH SAMOUPRAVLJANJA

Poslovna (materialna) odgovornost organov upravljanja, odnos med organi upravljanja in strokovnimi službami ter sodelovanje med družbo in samoupravnimi organi — to so tri teme današnjega časa in tisoč problemov. Zato bi želel v tem sestavku tudi sam opredeliti vsebino navedenih pojmov in dati nekaj novih idej.

Nedvomno je poslovna odgovornost samoupravnih organov nastala kot potreba prakse, saj v samoupravljanju kot političnem principu niti teoretično niti zakonodajno še ni obdelana. Poslovna odgovornost tako predstavlja novo kvaliteto v razvoju samoupravnega sistema. V zvezi s tem vprašanjem pa lahko danes zasledimo dve stališči:

Uveljaviti je treba čvrsto odgovornost organov upravljanja; kot nasprotje temu pa nekateri trde, da je odgovornost organov upravljanja zgolj družbeno-politična, to je neke vrste parlamentarna odgovornost, kjer je edina sankcija neodgovornega ravnanja odpoklic.

Zdi pa se mi, da bi si morali v razmišljanju o tem problemu predvsem razjasniti pojem odgovornosti. Odgovornost je pravni pojem in ga nikakor ne smemo uporabljati iluzionistično v moralnem ali etičnem smislu. Cim govorimo o odgovornosti nekega organa v pravem pomenu pojma, predvideva kršitev te odgovornosti ukožnjeno sankcijo. Sankcija v pravem redu je namreč sestaven del odgovornosti. Zato moramo poudariti, da si odgovornost organov upravljanja lahko predstavljamo samo kot materialno odgovornost v primeru slabega ukrepanja in gospodarjenja. Družbeno politična odgovornost, to je odpoklic organov upravljanja, sploh ni odgovornost v pravem smislu, to je kvečjemu izgovor časti ali osebnega ugleda, vendar je sankcija odpoklica tako malo pomembna, da resno dvomim, da bi posameznika močnejše prizadela. Jasnno je torej, da je lahko odgovornost samo materialna, kajti drugače je enostavno ni. Nikakor pa se mi ne zdi, da bi bilo težko uveljaviti materialno odgovornost samoupravnih organov, čeprav ni namen mojega sestavka dajati konkretne predloge za njeno realizacijo. Na materialno odgovornost misli tudi naša ustava, ko pravi v 3. odstavku 15. člena, da je gospodarska organizacija dolžna ohraniti nezmanjšano vred-

nost družbenih sredstev, ki jih uporablja; z družbenimi sredstvi pa upravlja prav organ upravljanja! (Isto določilo vsebuje tudi zakon o podjetjih.)

Kar zadeva odnos med organi upravljanja in strokovnimi službami, velja mnenje, da strokovne službe za svoje nestrokovne predloge čisto ne odgovarjajo, saj jih je sprejel organ upravljanja in tako odgovornost enostavno prevajajo nanj. Na žalost je to res zelo pogost pojav, vendar v okviru naše pozitivne zakonodaje ni neresljiv. Če bi gospodarske organizacije imele izvirne samoupravne norme, ne pa enostavno prepisovale različnih »konfekcijskih« pravilnikov in statuten, bi ta problem lahko precizno pravno obdelala vsaka gospodarska organizacija posebej. Strokovne službe bi lahko odgovarjale za svoje delo organom upravljanja in potem, ko je le-ta predlog že sprejel, in nosile zanj vso odgovornost. TZDR na primer določa kot odgovodni razlog nesposobnost na delovnem mestu. Ta nesposobnost pa mora biti objektivno ugotovljena, izhajati mora iz zahtev delovnega mesta in ne sme biti prepuščena subjektivnim ocenam. Gospodarske organizacije bi torej lahko v svojih pravilnikih opredelile odgovornost strokovnih služb za njih predloge tudi še potem, ko jih je že sprejel organ upravljanja. Če bi bil predlog slabo preštudirani in strokovno neutemeljen in če bi nastala zaradi tega škoda v gospodarski organizaciji, je to lahko razlog za odpoved delovnega razmerja strokovnemu delavcu, obenem pa bi lahko z originalnimi samoupravnimi normami tudi določila materialno odgovornost strokovnih služb za slabo izdelane predloge. TZDR je tako okvirnega značaja, da vse te možnosti dopušča, gospodarske organizacije pa bi seveda morale s lastnimi samoupravnimi predpisi te odnose podrobneje opredeliti.

V zadnjem času se tudi pojavljajo predlogi, da bi organi družbe sodelovali s samoupravnimi organi v gospodarskih organizacijah. O tem pa je veliko pomislekov, predvsem, da gre za ostanke etatistične miselnosti in za krivitev samoupravnih pravic. Vendar se mi zdi, da je ta kritika malce preveč ihtava: med interesi družbe kot celote in interesi posameznih delovnih kolektivov ne bi smela biti kolizija interesov. S samoupravlja-

njem se namreč uveljavlja predvsem splošna družbena korist in je prevelika izoliranost delovnih organizacij lahko bolj škodljiva kot koristna. Z našo pozitivno zakonodajo so namreč pravice samoupravnih organizmov v celoti zagotovljene in jih nobeno vmešavanje predstavnikov družbe ne bi moglo krniti ali celo odvzeti. Vendar pa nas to zapiranje samoupravnih organizmov pred organi širše družbene skupnosti opozarja na to, da pri nas danes pogosto resnično obstaja kolizija interesov med nekaterimi samoupravnimi organizmi in širšo družbeno skupnostjo. Takšen pojav pa je zaskrbljujoč in opozarja na neke vrste »privatno upravljanje« posameznih vplivnih ljudi v podjetjih, ki pa seve z resničnim samoupravljanjem nima ničesar skupnega.

Ni mi torej razumljivo, zakaj organi družbe ne bi smeli sodelovati pri samoupravljanju v organih upravljanja gospodarske organizacije, saj niti ni potrebno, da bi imeli pri tem pravico odločanja. Vsekakor pa bi bil takšen način sodelovanja dosti bolj pozitiven kot zapiranje vase, saj bi organi družbene skupnosti imeli tako vpogled v gospodarjenje v gospodarski organizaciji. Konkretno: ne bi se več dogajalo, da bi občinska skupščina zvedela za slabo gospodarjenje podjetja šele tedaj, ko le-ta izkaže izgubo, torej ne bi nastopala samo v vlogi »gasilca«, ampak bi lahko že preventivno ukrepala, če bi njemu predstavniki sodelovali z organi upravljanja gospodarske organizacije s sodelovanjem družbenih predstavnikov v organih upravljanja bi se samoupravljanje poglobljalo, ter ne bi bilo v ničemer omejevano.

Pri našem razpravljanju o tem, kaj je vmešavanje in kaj ni vmešavanje v samoupravljanje, bi torej morali imeti pred očmi predvsem to, da samoupravljanje ni samo sebi namen, ampak da je najboljša strokovna in politična rešitev za racionalno gospodarjenje, kakor tudi, da podjetje samo upravlja z družbenimi sredstvi in ni njihov lastnik. Kolizija med koristmi družbene skupnosti kot celote in koristmi posameznih delovnih kolektivov pa pri nas res lahko pogosto zasledimo in si pred tem dejstvo, ne bi smeli zatiskati oči. Ta kolizija je najlepše vidna prav na področju naše kadrovske politike. Tako na primer družba vedno znova opozarja na potrebo po strokovnjakih, gospodarske organizacije se jih pa izogibajo.

Samoupravljanje je najboljša politična in strokovna rešitev za racionalno gospodarjenje in boljše medsebojne odnose med ljudmi. Problemi, ki se pojavljajo v praksi, pa opozarjajo predvsem na to, da se samoupravljanje razmaja in da se v tem razvoju porajajo nekatera protislovja. Prav ta razvoj in protislovja pa dokazujejo, da je mlad organizem začel rasti in živeti.

ANTON, PODGORŠEK

Zasebni obrtnik je v naši hiši prepleškal vnanje oknice in Jože Salamijs, s katerim sta skupaj rasla v Slovenskih goricah, mu je pri delu pomagal.

»Dopust imam, pa sem se prišel prijatelju ponuditi,« je omenil, medtem ko je spretno natikal oknice. »Kak dinar bi rad po strani zaslužil, punčko smo kupili pred kratkim.«

Cez čas je vprašal, če vem za kako stanovanje ali vsaj za sobo. Dal bi mi majhno nagrado, če mu ustrežem.

Pred zimo se mora izseliti iz kašče, v kateri živijo. Zidava je, to je res, ampak tako majhna, da se še pošteno obrtni ne morejo. Poleti se še da živeti, ko so vrata odprta. Zima je pa vražja. Svetlobe in zraka manjka. Zjutraj, ko gre v tovarno, se komaj nadiha. Če

Njegov dopust

bi ostali še to zimo notri, bi ponoči zmrzovali ali pa bi se zadušili. Otroške plenice je treba vsak dan prati, pozimi se zunaj ne bi posušile...

»V tovarni vedo, kaj živite?«

»Bolje, da sem tiho. Enkrat sem našemu stanovanjskemu omenil... Cuk se piše... pa mi je rekel, da so nekateri delavci že petnajst let v Vegi in da morajo tem najprej pomagati do stanovanja... Jaz sem prišel v tovarno komaj pred enim letom... Sam se moram znebiti tiste mišnice na Ježici.«

Da bi si sezidal hišo ali kupil stanovanje, ni govora. Skupaj z otroškimi dokladi dobi na mesec po osemdeset do sto jurjev. Zaslužek je kar v redu. Z ženo nista razvajena, zato še nekaj malega prihranijo, čeprav štirje živijo s tem denarjem. Ampak po dinarjih se ne spravi zlepa toliko skupaj, da bi v banki najel kredit.

Svetovala sem mu, naj se obrne na občinski svet za zdravstvo in socialno varstvo. Najhujša stanovanjska praznina še vedno rešujejo občinske skupščine.

Videti je bilo, da si od občine ne obeta veliko. Preveč je prosilcev.

»Zena je že na dispanzerju za matere in otroke povedala, kako živimo,« mi je odvrnil, medtem ko je mimogrede popravljal še okensko roletto, ki se je zatikala, »obljubili so ji, da se bodo zavzeli za nas. Če bo pomagalo, bom vesel, kaj pride pa ne verjamem. Nekateri otroci so še bolj zdravstveno ogroženi kot naši. No, če boste zvedeli za kako sobo, se spomnite name. Kar sem rekel o nagradi, pa držite. Zato med dopustom delam.«

Medtem ko sem si zapisovala njegov naslov, je eno nadstropje niže že zopet natikal tuje oknice na velika sončna okna.

Ma-

Pineta, mala Slovenija — Pineta, mala Slovenija — Pineta, mala

Ferdinand bo še prišel na morje

Sezona dopustov je na višku.

Tudi na Pineti pri Novem gradu v Istri.

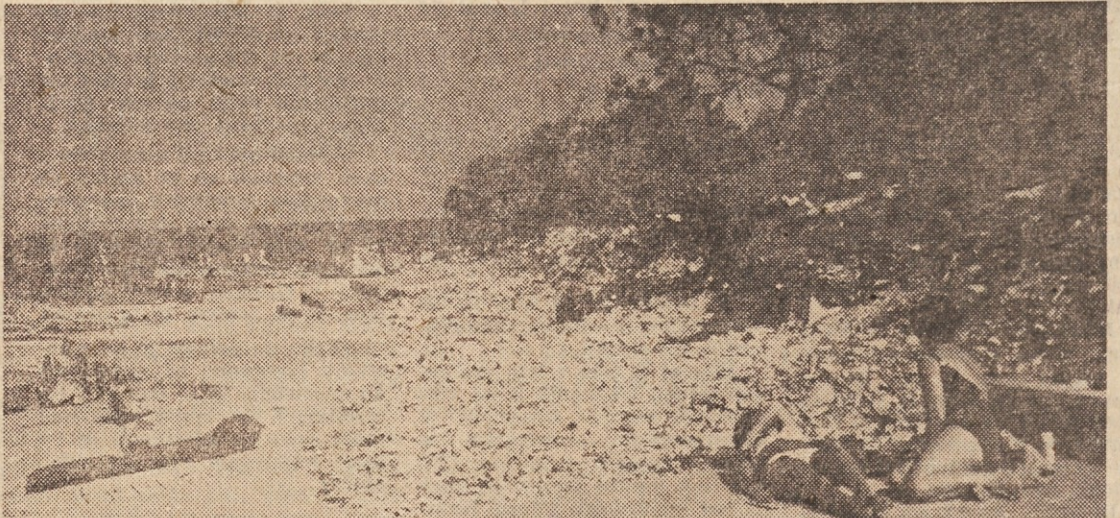
Kdo ne pozna Pinete, prijetnega kraja za letovanje?! Verjetno ni Slovenca, ki ne bi bil slišal za ta kraj. To je mala Slovenija.

Tu najdeš Mariborčana, Kranjčana, Novogoričana, Novomeščana, Jeseničana, Tolminca, pa če hočeš, tudi Lendavčana itd. Skratka, zastopnika skoraj vsakega malo večjega kraja Slovenije v sedmih počitniških domovih.

Toda, samo na dopustu!

A čeprav je mnogokrat treba za dopust globlje seči v žep, je letos presenečljivo, da se je prav neposrednih proizvajalcev kar precej odločilo za dopust. Vsaj za Pineto to drži.

Srečal sem mnogo delavcev. Kot prerojeni so se pogovarjali.

Plaža na Pineti pri Novem gradu za otroke ni najboljša. Preveč je skalnata

LETOS SI DOPUSTA NE BI MOGEL PRIVOŠČITI

»Sem pomožni skladiščnik in sem bil nazadnje na dopustu ob morju pred dvema letoma,« je povedal RADIVOJ HUMAR iz novogoriške enote Elektro Nova Gorica.

»Lani zaradi tega nisem mogel na dopust, ker sem se po-

nesrečil in sem ves čas nosil mavec na nogi,« je še dodal, kot da bi se opravičeval.

»Hudo mi je bilo, pa kaj sem mogel. Potrpel sem. Letos pa sem se odločil, da pridem sem, na Pineto...«

Tudi pred dvema letoma je bil Humar na počitnicah z družino na Pineti.

Dopustniki so kot martinčki »zlezli« na sonce

»Letos si vsi skupaj ne bi mogli privoščiti dopusta, če ne bi dobil v podjetju regresa. Ta je bil kar izdaten. Za tri otroke sem dobil 60.000 S dinarjev, zase pa 30.000 S dinarjev. Tudi za ženo bi dobil 20.000 S dinarjev, če ne bi bila zaposlena... V svojem podjetju ni dobila regresa. Veste, žena je morala prijeti za delo, da bova lahko najine otroke spravila h kruhu, saj samo z mojimi osebnimi dohodki, ki znašajo mesečno blizu 80 tisočakov, ne bi shajali...«

Humar je kmalu zasukal pogovor na drugo temo. Kot bi mu bilo nerodno pripovedovati o vsakdanjih težavah, ki ga tarejo.

»Tu mi je zelo všeč, ker je čisto,« je nato z zadovoljstvom ugotavljal Humar. »Samo bojim se, ker moja žena ne zna plavati. In kar nerodno mi je, ko vam tole pripovedujem, saj ni za časopis. Stalno moram biti zraven nje, sicer lahko še utone,« je hudomušno pripomnil. »Otroci pa znajo plavati.«

»ŽENA JE TOLIKO GOSPODINJSKA...«

Bilo je po zajtrku. Dopustniki so »zlezli« na sončno plažo kot martinčki. Nežnejši spol je bil agilnejši.

V Ljubljani dež; tu, na Pineti pa še zmeraj 28, do 30 stopinj v senci. Sonce je res močno pripekalo, pa čeprav je bila ura šele devet dopoldne. Zato smo se pogovarjali v »gosti« senci borovega gozdčka.

Sogovornik je bil ZIVKO KOKELJ, vodja serijske proizvodnje v Iskri, tovarni avtoelektrike v Sempetru pri Novi Gorici.

Videti je bil brezskrben. Skratka takšen, kakršen je treba biti na dopustu. Tudi teže je nekaj pridobil.

»In kaj ne bi, ko pa nas tako hranijo. Včasih dobim toliko na krožnik, da je kar preveč. Res, odlično hrano imamo, pa plačamo za vse le po 2300 S dinarjev na dan... Samo plaža mi ni preveč všeč, skalnata je in precej daleč je nizka voda. Po mojem bi morali čimprej narediti pomol, da bi lahko takoj prišli v globoko vodo. Sicer sem pa tu zelo zadovoljen, saj se počutim kot doma.«

»Kako pa kaj z denarjem shajate na dopustu?«

»Kar gre, pa čeprav sam zaslužim. Za nas štiri, imam namreč tudi dva otroke, sem odšel 86.000 S-dinarjev. Skupaj pa bomo porabili na dopustu blizu 120.000 S-dinarjev. V tej pripeki se steklenica piva še kako prileže. Moram pa povedati, da je žena toliko gospodinjska, da vsako leto prihranimo denar za dopust na morju...«

NEKATERI LETUJEJO TUDI ZASTONJ

Na Pineti sem bil že nekajkrat.

Nazadnje z gosti iz Zahodne Nemčije. Ogledali smo si, kako letujejo naši delavci.

In Nemci kar verjeti niso mogli, da lahko »navadni« delavci pri nas tako udobno in predvsem tako poceni letujejo. Sploh pa so komaj verjeli, da lahko nekateri letujejo tudi zastonj.

To so gorenjski borci NOV. Na Pineti imajo okusno urejene weekend hišice. Blizu 80 ležišč imajo na voljo v teh hišicah, ki so zasedene vso sezono. Zgradile so jih gorenjske občine. Oskrbni dan pa velja tu le 2100 S dinarjev.

ALOJZ BIZJAK, upravnik počitniškega naselja na Pineti, pripominja:

»Nekatera gorenjska občinska združenja borcev organizirajo letovanja svojih članov na pol ali pa povsem zastonj. To pomeni, da jim primaknejo za dopust polovico, tričetrt ali pa denar za celotno oskrbo.«

Pogovarjal sem se tudi z dopustniki. Iz razgovora sem lahko razbral, da mnogi niso kaj preveč dobro situirani, pa so se vseeno odločili za dopust.

»Kar nekaj mi manjka, če ne bi šel vsako leto na morje. Malo me daje išias, pa mi toplo sonce in morska voda dobro deneta,« se je pohvalil Radovljčan.

VEČERI SO DOLGOČASNI, TODA ZA KOGA?

Dan je, kot vsak, minil na plaži. V vročini kosilo ne tekne najbolje, se pa večerja toliko bolj prileže.

Čas pred večerjo pa za dopustnike na Pineti ni dolgočasen. Morda le za mlada dekleta, kot sta povedali Mariborčanki STANISLAVA UMEK in ANICA POLAK.

»Večeri so dolgočasni. Ni plesa, sploh ni nobene zabave,« sta pripomnili.

Toda njuni starši in drugi odrasli dopustniki se prijetno zabavajo. Nekateri balinajo, drugi kegljajo. Vržejo karte, zapojejo, pa tudi na zob ga denejo...

...Toda vino v počitniškem domu Mariborčanov je predrago,« se je pritožil TONE LOGAR iz mariborskega Vinaga. »Sedemsto starih dinarjev moram odšteti za liter, če ga hočem piti. V Novem gradu, to je v mestu, pa velja le 400 do 500 S-dinarjev liter. Pa sem to rekel našemu upravniku in veste, kaj mi je odvrnil: 'Smo v mednarodnem letu turizma, pa morajo biti tudi cene temu primerne.' Nič zato, ga bomo pa iz Novega grada dobavljali.«

Vsake stvari je enkrat konec. Tudi dopusta in tudi tega zapisa. Vtisov je bilo še več in bodo verjetno »prišli na dan« kdaj drugič.

FERDINAND, mazač strojev iz mariborske »Svile«, pa mi je zagotovil, da bo prihodnje leto, kot že vsako leto doslej, spet prišel na dopust, pa čeprav nima »briljantnih« osebnih dohodkov. Še veliko je takih iz »Svile«. Delavci vse bolj spoznavajo, da se dopust splača. Kajti z njim si pridobijo novih moči.

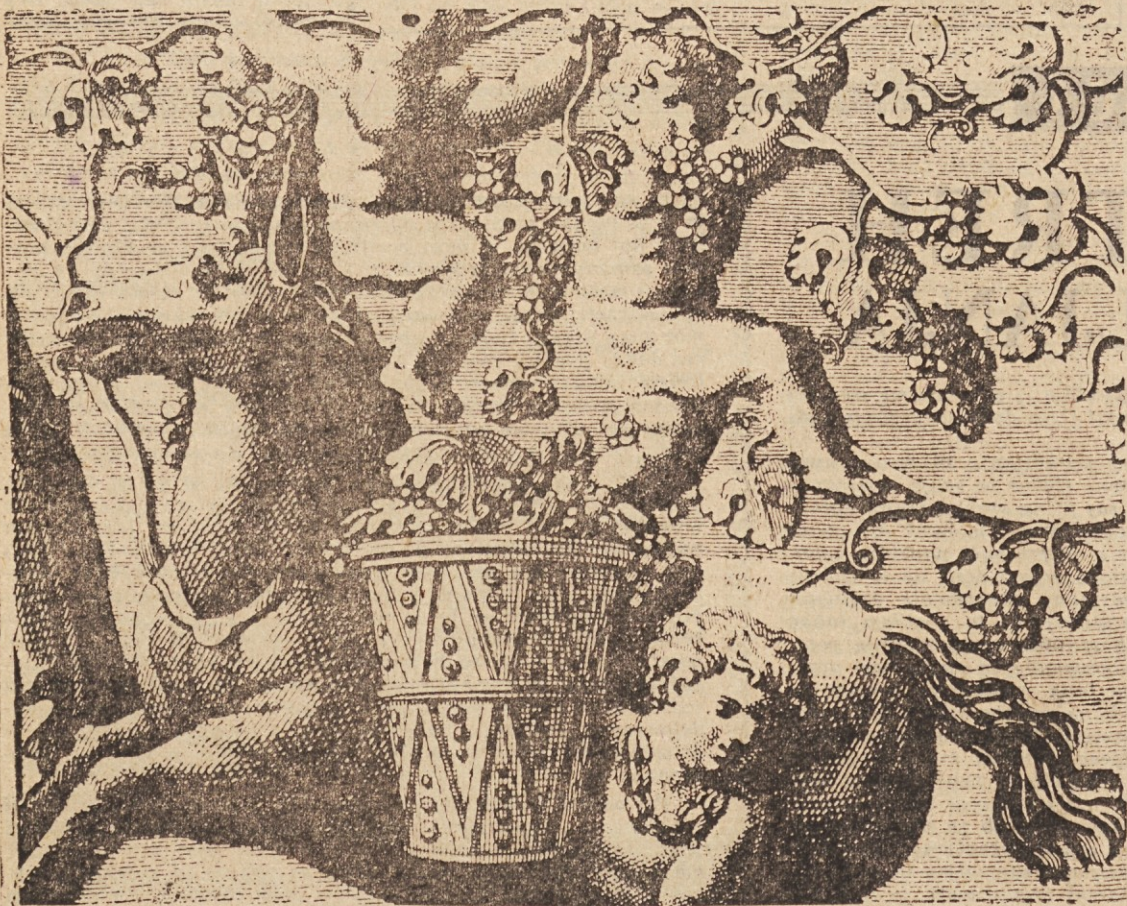
MILAN ŽIVKOVIČ

Dedek in vnukinja pečeta »potičke«

Otroška zabava po kosilu, ko želežki prebavljajo, starši pa počivajo v senci

13. MEDNARODNI

**vinski
sejem**

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE LJUBLJANA

LJUBLJANA

1.—10. 9. 1967

25 % popust na železnici